

เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)

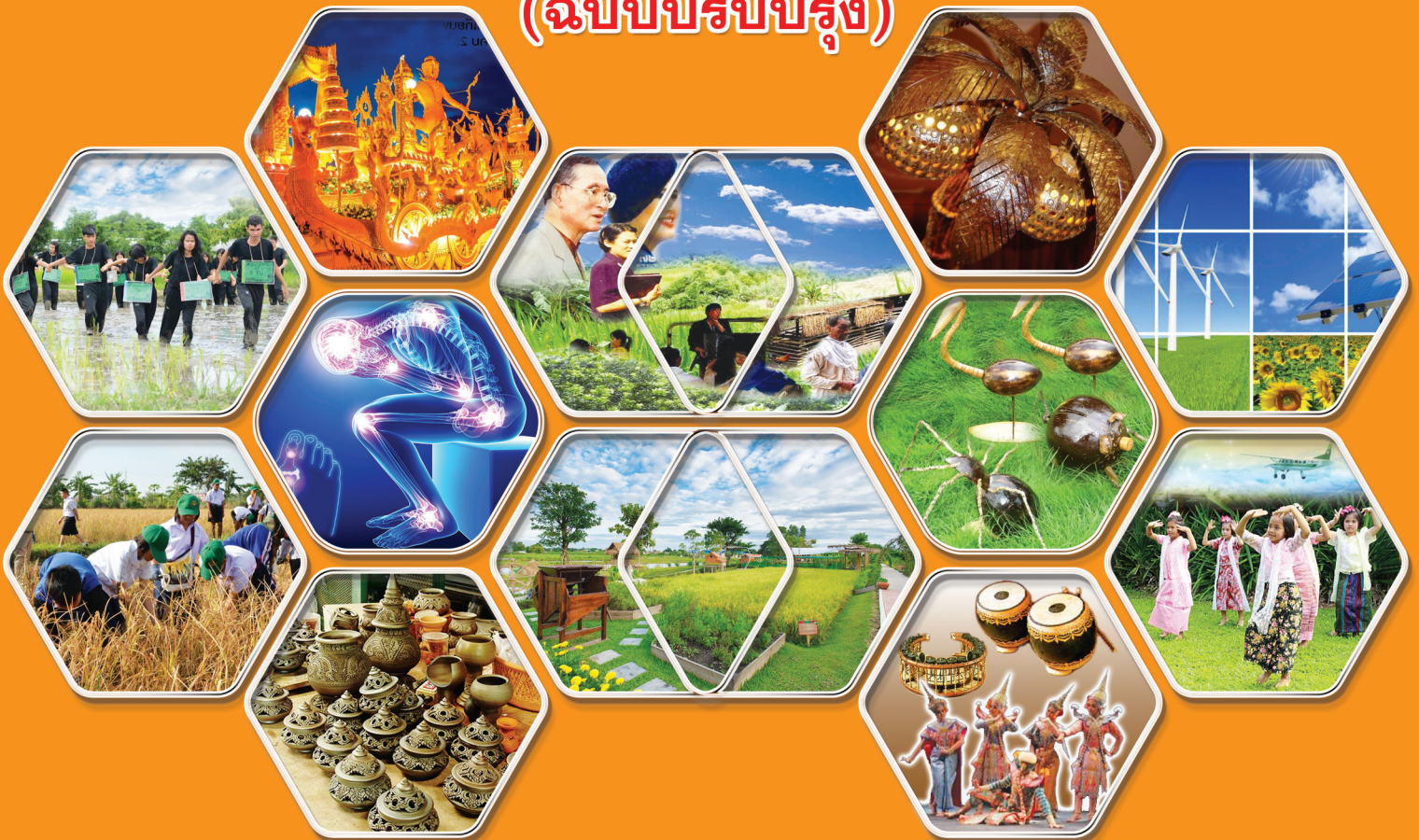
กลุ่มบูรณาการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ คนดีศรีแผ่นดิน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เล่ม ๒

(ฉบับปรับปรุง)

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ชุดเอกสารสื่อ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ลิขสิทธิ์ของ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๒,๐๐๐ ชุด
จัดพิมพ์โดย องค์การค้ำของ สกสค.

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหน่วยที่ ๔ คนดีศรีแผ่นดิน

๑

หน่วยย่อยที่ ๑ ต้นกล้าคนดี

๓

หน่วยย่อยที่ ๒ สิทธิเด็กไทย

๒๓

หน่วยย่อยที่ ๓ วิถีประชาธิปไตย

๓๗

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหน่วยที่ ๘ สุนทรียศิลป์

๖๗

หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์

๖๙

หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการหรรษา

๙๗

หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย

๑๒๗

หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์

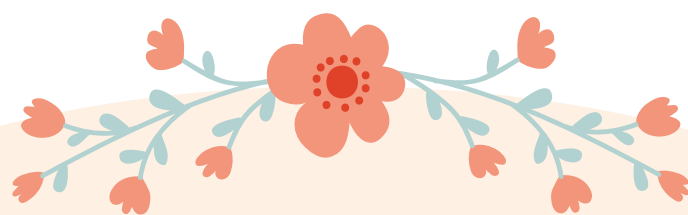
๑๖๕

ชุดการเรียนรู้หน่วยบูรณาการ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
หน่วยที่ ๘ : สุนทรียศิลป์

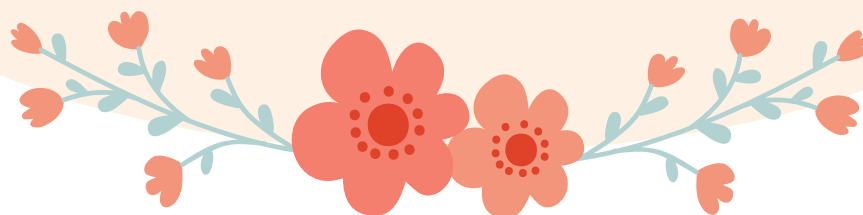

หน่วยย่อยที่ ๑

กำเนิดงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยบูรณาการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. รูปร่างที่เห็นในธรรมชาติข้อใดเขียนลายเส้นได้คล้ายกันที่สุด
- ก. ไข่เป็ด - มะกอก
- ข. ครก - โอ่งมังกร
- ค. แดงไทย - ลังกระดาศ
- ง. แก้วน้ำ - แอปเปิล
๒. ถ้าวาดลายเส้นเป็นรูปร่างมะพร้าว จะทำให้ดูมีรูปทรงด้วยวิธีใด
- ก. ลากเส้นตรงผ่ากลาง ๑ เส้น
- ข. ลากเส้นโค้งรอบในอีก ๒ เส้น
- ค. ลากเส้นหยักผ่ากลางรูป
- ง. ลากเส้นโค้งรอบในซีกหนึ่ง ๒ - ๓ เส้น
๓. ข้อใดเป็นภาพที่จัดองค์ประกอบได้สมบูรณ์ที่สุด

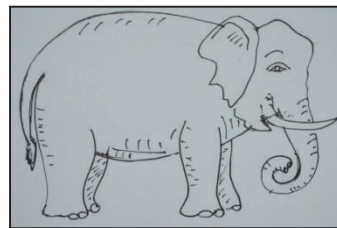
ก.

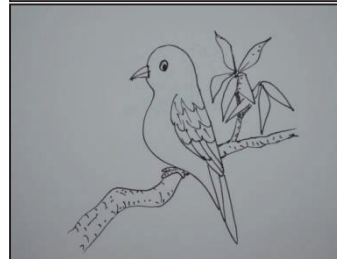
ค.

ข.

ง.

๔. ถ้าวาดภาพมะพร้าวหนึ่งลูก จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบใดเป็นอันดับแรก
- ก. รูปร่าง
- ข. พื้นผิว
- ค. ระยะ
- ง. สี

๕. “เคราฟ” ต้องแสดงทำนนาฏศิลป์อย่างไร
- ก. ยกมือไหว้ระดับบอ ก ย่อตัวลง
  - ข. ยกมือไหว้ระดับศีรษะด้านข้าง
  - ค. ยกมือไหว้ระดับศีรษะด้านหน้า
  - ง. ยกมือไหว้ระดับเหนือศีรษะ
๖. การแบมือ ๒ ข้างไขว้กัน ระดับสะโพกหมายถึงข้อใด
- ก. โกรธ
  - ข. ปฏิเสธ
  - ค. คิดถึง
  - ง. โศกเศร้า
๗. การทำท่าประกอบเพลงปลุกใจ ต้องทำอย่างไร
- ก. กระฉับกระเฉง
  - ข. อ่อนช้อย
  - ค. เชื่องช้า
  - ง. แข็งกระด้าง
๘. ข้อใดไม่ใช่ นาฏยศัพท์
- ก. ตั้งวง
  - ข. รำวง
  - ค. ยกเท้า
  - ง. สบัดมือ
๙. เพลงช้างมีประโยคเพลงทั้งหมดกี่ประโยค
- ก. ๒ ประโยค
  - ข. ๔ ประโยค
  - ค. ๖ ประโยค
  - ง. ๘ ประโยค
๑๐. เพลงใดมีจังหวะช้า
- ก. เพลงช้าง
  - ข. เพลงนกขมิ้น
  - ค. เพลงระบำชาวเกาะ
  - ง. เพลงยวน ยวน ยวน

ใบงานที่ ๐๑
เรื่อง ผลไม้ไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพลายเส้นผลไม้ไทย ด้วยดินสอ โดยใช้หลักการรูปร่างรูปทรงและการจัดวาง ให้
ถูกต้องสวยงาม

ชื่อ.....
โรงเรียน ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

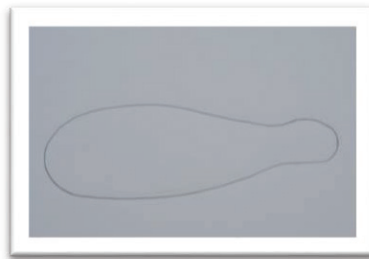
ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๑
เรื่อง รูปร่างรูปทรง

รูปร่างในธรรมชาติ คือ โครงสร้างรอบนอกของวัตถุ

รูปทรง คือ รูปพรรณสัณฐานของวัตถุที่เรามองเห็นเป็นด้านกว้าง ด้านยาว ด้านลึกหรือหนาของวัตถุ
เป็นสามมิติ เช่น

แตงกวาของจริง

รูปร่างของแตงกวา

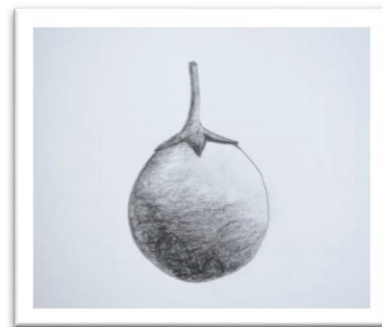
รูปทรงของแตงกวา

มะเขือของจริง

รูปร่างมะเขือ

รูปทรงมะเขือ

ก้อนหินของจริง

รูปร่างของก้อนหิน

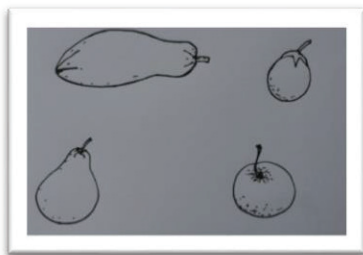

รูปทรงก้อนหิน

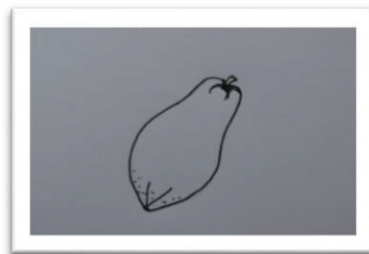
ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การจัดวางในงานทัศนศิลป์

ในการสร้างงานทัศนศิลป์โดยเฉพาะงานวาดภาพ ตำแหน่งการจัดวางภาพ รูปร่าง รูปทรง และสี แสงเงา ต้องอยู่ในตำแหน่งที่ลงตัว เป็นจังหวะที่มีความพอดี เช่น ขนาด ระยะหรือตำแหน่ง ให้มีจุดเด่น ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้เหมือนจริง

ตัวอย่างการจัดวางภาพ

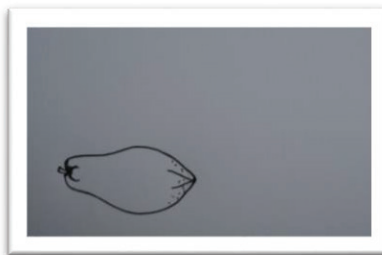
กระจัดกระจาย

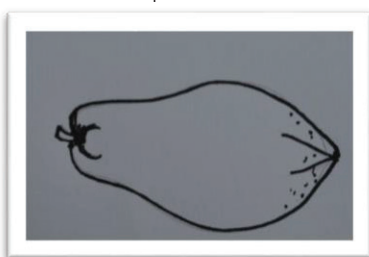
จุดเด่นเหมาะสม

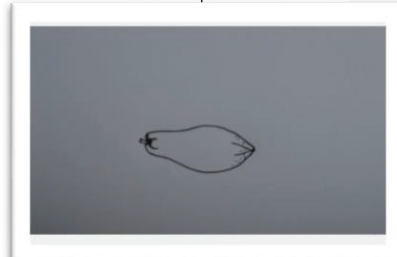
เป็นกลุ่มก้อนมีเอกภาพ

วางมุมเกินไป

ใหญ่เกินไป

เล็กเกินไป

มีระยะความลึก

มีจุดเด่น ระยะนำสายตา

ใบงานที่ ๐๑

หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๒

เรื่อง ธรรมชาติแสนสวย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพระบายสีธรรมชาติแสนสวยที่แสดงถึงระยะ ความลึก น้ำหนัก และแสงเงาให้สวยงาม โดยใช้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์

ชื่อ .....
โรงเรียน.....ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๑ แผนการเรียนรู้ที่ ๒
เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลป์

การจัดองค์ประกอบศิลป์ คือการนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะอันได้แก่ เส้น สี แสงและเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นที่ผิว พื้นที่ว่าง ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม ภาพที่สมบูรณ์และสวยงามจะต้องรับรู้ถึง รูปทรง แสงเงา ระยะน้ำหนักที่เหมาะสมเหมือนจริงและดูมีชีวิต

ตัวอย่าง ภาพที่จัดองค์ประกอบศิลป์ที่เหมาะสม

- ภาพที่แสดงถึงน้ำหนักแสงเงาโดยใช้วัสดุต่างกัน

ดินสอดำ

ปากกาลูกลื่น

สีชอล์คน้ำมัน

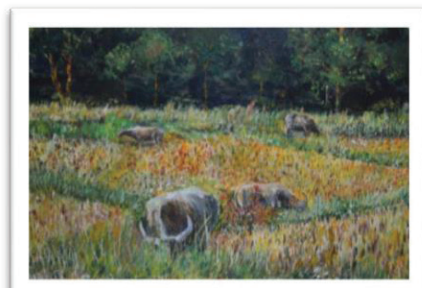

สีน้ำ

- ภาพที่แสดงระยะความลึก น้ำหนักและแสงเงา

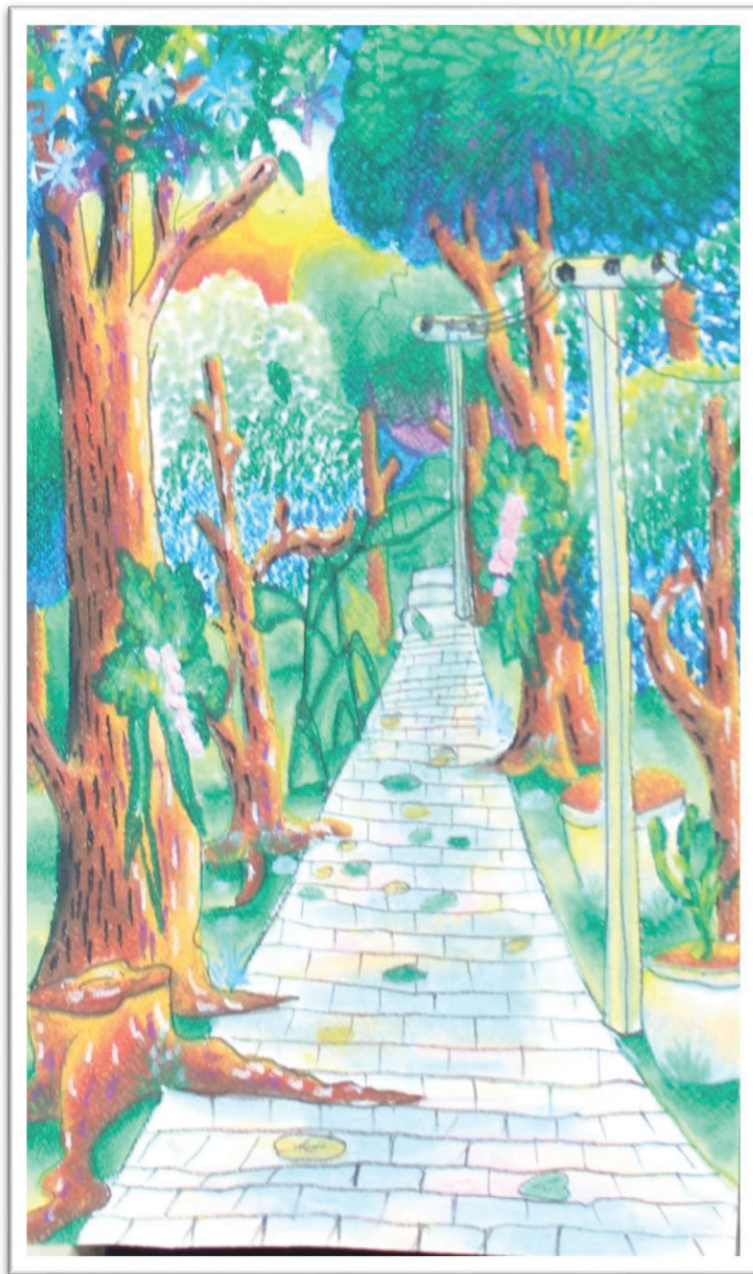
สีบอกระยะความลึก

สีบอกความลึกและแสงเงา

ภาพตัวอย่างที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๒
ภาพแสดงระยะ - ความลึก

ผลงานของ : เด็กชายกิตติพงษ์ จันทรทอง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบ้านหลุบเลา
สพป.สกลนคร เขต ๑

ภาพตัวอย่างที่ ๒
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๒
ภาพที่ไม่แสดงระยะ - ความลึก

ผลงานของ : เด็กหญิงรุจิรา คุณปัญญา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านหลุบเลา
สพป.สกลนคร เขต ๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การแบ่งประโยคของบทเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนร้องเพลง และแบ่งประโยคของบทเพลงที่กำหนด

เพลง พรปีใหม่

คำร้อง : พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ

ทำนอง : รัชกาลที่ ๙

สวัสดีวันปีใหม่พา ให้บรรดาเราท่านรื่นรมย์

ข้าวิงวอนขอพรจากฟ้า ให้บรรดาปวงท่านสุขศรี

ให้บรรดาปวงท่านสุขสันต์ ทุกวันทุกคืนชื่นชมให้สมฤทัย

ตลอดปีจงมีสุขใจ ตลอดไปนับแต่บัดนี้

ฤกษ์ยามดีเปรมปรีดิ์ชื่นชม ต่างสุขสมนิยมยินดี

โปรดประทานพรโดยปราณี ให้ชาวไทยล้วนมีโชคชัย

ให้รุ่งเรืองในวันปีใหม่ ผองชาวไทยจงสวัสดี

ให้สิ้นทุกข์สุขเกษมเปรมปรีดิ์ สวัสดีวันปีใหม่เทอญ

ประโยคของบทเพลงพรปีใหม่ มีดังนี้

ชื่อ.....

โรงเรียน ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

บ ๘.๑/พ ๓-๐๒

ใบงานที่ ๐๒ เรื่อง ดนตรีที่ใช้สื่ออารมณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟัง-ร้องเพลงที่กำหนดให้ แล้ววิเคราะห์การสื่ออารมณ์ของบทเพลง

เพลงอímอุ่น

ศิลปิน : ศุ บุญเลี้ยง

อุ่นใดะโลกนี้มีมีเทียบเทียม
รักเจ้าจึงปลูกรักลูกแม่ยอมห่วงใย
ให้กายเราไถ่กันให้ดวงตาไถ่ตา
อímใดะโลกนี้มีมีเทียบเทียม
น่านมจากอกอาหารของความอาทร
ให้เจ้าเป็นเด็กดีให้เจ้ามีพลัง
ใช้เพียงอímท้อง
อุ่นไอรักอุ่นละมุน

อุ่นอกอímแขนอímกอดแม่ตระกอง
ไม่อยากจะไปไกลแม่เพียงครึ่งวัน
ให้ดวงใจเราสองเชื่อมโยงผูกพัน
อímอกอímใจอímรักลูกหลับนอน
แม่พำเือนพำสอนสอนสั่ง
ให้เจ้าเป็นความหวังของแม่ต่อไป
ที่ลูกรำร้องเพราะต้องการอímอุ่น
ขอน้านมอุ่นจากอกให้ลูกดื่มกิน

๑. จังหวะของเพลง ☐ ช้า ☐ ปานกลาง ☐ เร็ว
๒. ทำนอง ☐ มีระดับเสียงสูง-ต่ำของเสียงดนตรีร้อยเรียงกันค่อนข้างถี่ ทำให้มีเสียงกระชับ ไม่ยืด
☐ มีระดับเสียงสูง-ต่ำของเสียงดนตรีร้อยเรียงกันค่อนข้างห่าง ทำให้มีเสียงยืดยาวออกไป
๓. การสื่ออารมณ์ของบทเพลง

.....
.....

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่.....
โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง ศัพท์สั้งคิดดนตรี

ศัพท์สั้งคิด	คำอธิบาย
๑. กรอ	
๒. กวาด	
๓. ซັบ	
๔. คลอ	
๕. ทอด	

ชื่อ .....

ชั้น .....เลขที่.....

โรงเรียน .....

จังหวัด .....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ เรื่อง ศัพท์สังคีตดนตรี

ศัพท์สังคีตดนตรีไทย	คำอธิบาย
๑. กรอ	เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีประเภทเครื่องตี โดยมากมักจะเป็นภาษาเอกดำเนินทำนองเพื่อให้เกิดเสียงต่อเนื่องกันเป็นเสียงยาวสม่ำเสมอ
๒. กวาด	เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีประเภทเครื่องตีดำเนินทำนอง เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก เป็นต้น โดยใช้หัวไม้ตีลากไปบนเครื่องดนตรีโดยเร็ว เพื่อให้เกิดเสียงต่อเนื่องกัน
๓. ขับ	เป็นการเปล่งเสียงออกมาเพื่อนำเสนอเรื่องราวด้วยทำนองที่ไม่ซับซ้อน เช่น ขับเสภา ขับกล่อม เป็นต้น
๔. คลอ	เป็นการบรรเลงดนตรีไปพร้อมกับการขับร้อง เช่น การสืบทอดสามสายไปกับการขับร้อง
๕. ทอด	๑. เป็นการผ่อนจังหวะให้ช้าลง โดยมากใช้กับการบรรเลงก่อนที่จบเพลงหรือจบท่อน ๒. เป็นการขับร้องเพลงละครนอกอย่างหนึ่ง
๖. เดี่ยว	เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีด้วยเพลงที่แต่งขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อแสดงความสามารถของผู้บรรเลงและภูมิปัญญาของผู้แต่งเพลงนั้น โดยใช้เครื่องหมายประเภททำนอง
๗. ตับ	เป็นเพลงประเภทหนึ่งที่น่าเพลงหลายๆ เพลง มาขับร้องและบรรเลงติดต่อกันไป
๘. ทาง	เป็นวิธีดำเนินทำนองโดยเฉพาะของเครื่องดนตรีแต่ละอย่าง เช่น ทางระนาดเอก ทางจะเข้ เป็นต้น
๙. เพี้ยน	เป็นเสียงที่ไม่ตรงกับระดับเสียงที่ถูกต้อง
๑๐. ไหว	เป็นวิธีการบรรเลงให้เสียงดนตรีมีระยะถี่และจังหวะเร็วกว่าธรรมดา
๑๑. เอื้อน	๑. เป็นวิธีขับร้องโดยเปล่งเสียงเป็นทำนองดนตรีระหว่างคำร้อง ๒. เป็นวิธีการบรรเลงดนตรีโดยทำเสียงดนตรีให้เลื่อนไหลติดต่อกัน

ศัพท์สังคีตดนตรีสากล

ศัพท์สังคีตดนตรีสากล เป็นคำสั่งทางดนตรีที่บอกให้ผู้เล่นปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดอารมณ์เพลงตามที่คุณแต่งต้องการ นิยมเขียนเป็นภาษาอิตาลี โดยอาจแบ่งเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

๑. ศัพท์สังคีตที่แสดงความช้าหรือเร็วของจังหวะเพลง เช่น
Largamente [ลาร์กาเมนเต] หมายถึง ช้า
Allegretto [อัลเลเกรตโต] หมายถึง เร็ว
๒. ศัพท์สังคีตที่แสดงความดังหรือเบาของเสียง เช่น
Forte [ฟอर्टเต] หมายถึง ดัง
Piano [เปียโน] หมายถึง เบา
๓. ศัพท์สังคีตที่ใช้แสดงความรู้สึก เช่น
Amoroso [อาโมโรโซ] หมายถึง หวานซึ้ง
Vivace [วีวาเซ] หมายถึง อย่างมีชีวิตชีวา
๔. ศัพท์สังคีตทั่วไปที่ใช้กับดนตรี เช่น
Introduction [อินโทรดักชั่น] หมายถึง ตอนนำหรือท่อนนำของเพลง
Solo [โซโล] หมายถึง เพลงเดี่ยวหรือแสดงเดี่ยว

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง แล้วผลัดกันประเมินผล ลงในตารางที่กำหนดให้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ปฏิบัติให้ได้ ๖ ท่า

การปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		
	ดีมาก	ดี	ควรแก้ไข
๑. ท่าตัวเรา			
๒. ท่าตัวเธอ			
๓. ท่าปฏิเสธ			
๔. ท่าเกลียด			
๕. ท่าไว้มือ			
๖. ท่าเทพพนม			

ใบงานที่ ๐๒ เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายภาษาท่าต่อไปว่าหมายถึงอะไร

ใบกิจกรรมที่ ๐๑ เรื่อง ตีบทละคร โขน

คำชี้แจง ให้นักเรียนตีความหมายของบทละครร่ำออกมาเป็นการแสดงนาฏศิลป์ โดยการนำนาฏยศัพท์ ภาษา
ท่าทาง ประดิษฐ์เป็นท่าทำให้ได้ความหมายที่ถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์

บทละครและบทเพลงสำหรับตีบท บทละครเรื่องสังข์ทอง ตอนรจนาเลือกคู่

เมื่อนั้น	รจนา นารีมีศักดิ์
เทพไทอุปถัมภ์นำซัก	นางลักษณ์ดูเงาเงาจะจง
นางเห็นรูปสุวรรณอยู่ชั้นใน	เอารูปเงาจะสวมไว้ให้คนหลง
ใครใครไม่เห็นรูปทรง	พระเป็นทองทั้งองค์อร่ามตา

ใบกิจกรรมที่ ๐๑
เรื่อง ตีบทละคร โขน
บทละครและบทเพลงสำหรับตีบท
บทละครเรื่อง สังข์ทอง ตอนรจนาเลือกคู่

ท่ารำ	บทละคร	คำอธิบายท่ารำ
	เมื่อนั้น	นั่งพับส้นเท้า มือทั้งสองวางที่หน้าขา
	รจนานารี	นั่งพับส้นเท้า มือซ้ายเท้าเอว มือขวาจีบระดับอก เอียงซ้าย
	มีศักดิ์	เท้าขวากระดกเท้าในท่ายืน มือปฏิบัติโนท่า สอดสูง เอียงขวา
	เทพไทอุปถัมภ์	เท้าซ้ายตั้งเข่า มือขวาไว้มือ มือซ้ายส่งจีบหลัง เอียงซ้าย
	นำซัก	เท้าขวาก้าวเท้าหน้า มือซ้ายไว้มือ มือขวาจีบส่งหลัง เอียงขวา

ท่ารำ	บทละคร	คำอธิบายท่ารำ
	นางลักษณ์เงาะเงาะจง	เท้าขวาก้าวเท้าหน้า มือซ้ายจับหงายที่หัว เข้มขัด มือขวาจับส่งหลัง เอียงขวา
	นางเห็นรูปสุวรรณ	เท้าซ้ายก้าวเท้าหน้า มือทั้งสองจับประก้าง ไกล่ตา เอียงซ้าย
	อยู่ชั้นใน	เท้าขวาก้าวเท้าหน้า มือทั้งสองจับคว่ำ มือขวาทับมือซ้าย เอียงขวา
	เอารูปเงาะสวมไว้ให้คนหลง	เท้าขวาก้าวเท้าหน้า ทำมือเชื่อมต่อกจากท่า ก่อนม้วนมือจับ เปลี่ยนเป็นตั้งวงระดับสูง และลดลงมาระดับหัว เข้มขัด เอียงขวา
	ใครใครไม่เห็นรูป	เท้าขวาก้าวเท้าหน้า มือซ้ายปฏิบัติท่า ปฏิเสธ มือขวาเท้าเอว เอียงขวา
	ทรงพระเป็นทอง	เท้าซ้ายก้าวเท้าหน้า มือขวาไว้มือ มือซ้ายจับส่งหลัง เอียงซ้าย
	ห้องค้อรำดา	เท้าขวาก้าวเท้าหน้า มือซ้ายชี้ที่ตา มือขวาจับส่งหลัง เอียงขวา

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียน ที่ ๑

เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทาง

คำว่า นาฏยศัพท์ เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า นาฏย-ศัพท์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายว่า

นาฏย (นาตตะยะ) หมายถึง การพ้อนรำ การแสดงละคร

ศัพท์ หมายถึง เสียง คำ คำยากที่ต้องแปล

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อท่ารำแต่ละท่าในวงการนาฏศิลป์ไทย มีชื่อเรียกและลักษณะการปฏิบัติที่ตรงกัน

ความสำคัญของนาฏยศัพท์

๑. เป็นพื้นฐานความรู้ในการฝึกหัดท่ารำ
๒. เป็นการสื่อความหมายให้รับรู้ตรงกัน
๓. เสริมสร้างทักษะท่ารำให้มีลีลางดงาม
๔. ช่วยลดเวลาในการเรียนการสอน

นาฏยศัพท์หรือท่ารำเบื้องต้นที่ควรศึกษามีดังนี้

๑. **ถัดเท้า** คือ การวางเท้าหลังถ่ายน้ำหนักตัวไปด้านหลัง แล้วใช้จมูกเท้าถัดไปข้างหน้าแล้ววางเท้าที่ถัดราบลงพื้น ถ่ายน้ำหนักตัวมาข้างหน้า ยกเท้าหลังเหนือพื้น วางจมูกเท้าหลังอีกเพื่อเตรียมถัดจังหวะต่อไปการถัดเท้าแบ่งได้สองชนิดคือ ถัดเท้าอยู่กับที่ และถัดเท้าไขว้
๒. **ตีไหล่** คือ การตีไหล่ไปข้างหลังแล้วตีไหล่กลับมาข้างหน้า
๓. **ลักคอ** หมายถึง การเอียงศีรษะและไหล่ในทางตรงกันข้าม สามารถลักคอใดก่อนก็ได้หรือจะลักคอซ้าย-ขวาสลับกันก็ได้ การลักคอข้างขวา ต้องกดไหล่ซ้ายลงในเอียงศีรษะขวา การลักคอข้างซ้ายต้องกดไหล่ขวาลงในเอียงศีรษะซ้ายซ้าย

๔. **ห่มเข้า** เป็นกิริยาเพื่อเน้นจังหวะในการรำ อยู่ในกิริยาการยกเท้าหรือกระดกเท้า โดยเริ่มจากยืดตัวและยุบตัวลงเล็กน้อยอย่างรวดเร็ว คล้ายกับการกระตุกหัวเข้า อาจจะเป็นการปฏิบัติที่เน้นจังหวะก่อนการก้าวเท้า มักปรากฏในการรำเชิดฉิ่ง การห่มเข้าจะต้องอยู่ในกิริยาการย่อเข้าเสมอ

๕. **การขยับเท้า** สามารถปฏิบัติได้ทั้งซ้ายและขวา ถ้าขยับเท้าขวา จะเริ่มด้วยการก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เมื่อจะขยับเท้าให้เท้านักตัวมาที่เท้าซ้ายเล็กน้อย ขยับเท้าขึ้นและวางลง นำหนักกลับมาอยู่เท้าขวา แล้วยกเท้าซ้ายขึ้นวางลงด้วยจมูกเท้าทำสลับกันไปให้พร้อมกับจังหวะเพลง การขยับเท้าน้ำหนักจะอยู่ที่ปลายเท้าหน้าเป็นหลัก เปิดส้นเท้าเล็กน้อย สามารถปฏิบัติได้ทั้งการขยับเท้าอยู่กับที่และเคลื่อนที่

ภาษานาฏศิลป์

ภาษานาฏศิลป์ เป็นการนำท่าทางการเคลื่อนไหว อารมณ์การแสดงออกที่แตกต่างกันไปของมนุษย์มา ประดิษฐ์ท่าทางให้สวยงาม มีรูปแบบมาตรฐานมากขึ้น ทำให้สามารถส่งความหมาย เพื่อสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจ ภาษานาฏศิลป์นั้นหมายถึงอะไร ภาษานาฏศิลป์ที่ควรรู้จักและนำไปฝึกปฏิบัติมีดังนี้

ท่าทาง	ชื่อท่า	ความหมาย	วิธีแสดง
	ท่าตัวเรา	ฉัน ตัวเรา ข้าพเจ้า	มือซ้ายจับหงายเข้าอก มือขวาเท้าเอว เอียงขวา
	ท่าเธอ	เธอ	ชี้นิ้วตะแคงมือไปหาคน ข้างๆ ตัว
	ท่าปฏิเสธ	ห้าม ไม่รับ	มือข้างใดข้างหนึ่ง ตั้งวง ระดับหัวเข็มขัด ส่ายมือ เล็กน้อย ส่วนมืออีกข้างเท้า เอว หรือส่งจับหลังก็ได้
	ท่าเกลียด	เกลียด ดุร้าย ชั่ว ชู้เชิญ	นิ้วชี้ฟ้าดนิ้วลงต่ำ แล้วเก็บ นิ้วชี้
	ท่าไว้มือ	คนสำคัญ ประเทศชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ	มือข้างใดข้างหนึ่งแบมือนิ้ว ทั้งห้าชิดติดกัน ทั้งข้อมือไป ข้างหน้า มืออีกข้างเท้าเอว

ท่าทาง	ชื่อท่า	ความหมาย	วิธีแสดง
	ท่าเทพนม	เคารพ ไหว้ บิดา มารดา สังคหีสิทธิ์	มือทั้งสองข้างประกบกัน ระดับอก ปลายนิ้วบาน ออก
	ท่าตาย	ตาย	แบ่มือคว่ำสองข้างระดับหัว เขมขัด งอศอกแล้วหงาย มือออก แขนตึงข้างลำตัว
	ท่ามอง	มองดู มองหา เฟ่ง	มือข้างใดข้างหนึ่งจับหาง ระดับหัวเขมขัดมืออีกข้าง ส่งจับหลังเอียงข้างมือส่ง จับหลัง
	ท่าพรหมสี่หน้า	ยิ่งใหญ่ มโหฬาร คำจูน เจริญรุ่งเรือง ยั่งยืน	มือทั้งสองจับคว่ำข้างลำตัว ระดับเอว หงายจับ คลาย ออกแบมือระดับศีรษะ
	ท่าสอดสร้อย มาลา		เอียงซ้ายมือขวาตั้งวงมือ ซ้ายจับหางระดับหัวเขม ขัด แล้วคลายมือจับออก ข้างลำตัวส่วนมือขวาที่ตั้ง วงให้จับคว่ำระดับเขมขัด แล้วเปลี่ยนเป็นมือซ้ายตั้ง วง มือขวาจับหางเอียง ขวา

ท่าทาง	ชื่อท่า	ความหมาย	วิธีแสดง
	ท่าเฉิดฉิน	สวยงามงดงาม	เอียงซ้าย มือซ้ายจับหางระดับอก มือขวาตั้งวงบน ม้วนมือจับปล่อยออกเป็น ท่าตั้งวง มือขวาแบหงาย ระดับศีรษะเปลี่ยนเป็น เอียงขวา
	ท่ากีดกัน	กีดกัน	ผู้แสดงฝ่ายชาย กางแขน ออกทั้งสองข้างระดับไหล่ ศีรษะเอียงด้านซ้ายมือ ผู้แสดงฝ่ายหญิง มือซ้าย เหยียดตรงระดับไหล่ให้ ขนานกับแขนขวาของฝ่าย ชาย แขนขวาตั้งวงระดับ ชายพกหันศีรษะเข้าหาฝ่าย ชาย
	ท่าขอโทษ	ขอโทษ	ผู้แสดงฝ่ายชายและฝ่าย หญิง มือขวาเท้าเอว แขน ซ้ายงอศอกเล็กน้อยมือซ้าย ตั้งอยู่ในระดับอก ใบหน้า ตรงมาด้านหน้า
	ท่าศรศิลป์	ศรศิลป์ (ยิงธนู)	ผู้แสดงฝ่ายชาย เหยียด แขนซ้ายตรงตั้งมือระดับ ไหล่ แขนขวายกขึ้นงอ ข้อศอกให้ตั้งฉากกับพื้นมือ ขวาลับเข้าหาใบหน้า ศีรษะหันไปด้านหน้า ผู้ แสดงฝ่ายหญิง ปฏิบัติ เช่นเดียวกันกับฝ่ายชาย

หลักการตีบทหรือแสดงภาษาท่าประกอบละคร

การตีความหมายของบทละครนี้ออกมาเป็นท่ารำนั้น ควรเลือกท่าที่เป็นใจความสำคัญของวรรคนั้น ๆ พอ เพราะลีลาของการแสดงละครซ้ำซ้อนซ้ำ บางทีร้องเพลงไปได้วรรคหนึ่ง อาจจะแสดงได้เพียงหนึ่งสองเท่านั้น หลักของการตีความ มีดังนี้

๑. แสดงแต่ท่าสำคัญในวรรคนั้นๆ ท่ารำกับคู่พูดต้องคล้องกัน
๒. ความสวยงาม การสื่อความหมายให้ชัดเจน
๓. ควรเลี้ยงท่าซ้ำกัน การเอียงศีรษะ อย่าเอียงซ้ำกันหลายท่า
๔. ในการแสดงท่ารำแต่ละท่า พยายามเปลี่ยนมือซ้ายขวาสลับกันไปมา อย่าใช้มือเดียวซ้ำกัน

หลายท่า

แบบประเมินตนเอง การปฏิบัติทำนาฏยศัพท์

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

๑. ให้นักเรียนประเมินค่าตนเองว่าสามารถปฏิบัติทำนาฏยศัพท์ต่อไปนี้ระดับใด

รายการประเมิน	ผลการประเมิน			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
๑.๑ ท่าตัวเรา				
๑.๒ ท่าตัวเธอ				
๑.๓ ท่าปฏิเสธ				
๑.๔ ท่าเกลียด				
๑.๕ ท่าไว้มือ				
๑.๖ ท่าเทพพนม				

๒. นาฏยศัพท์ คือ.....
- .....
- .....
- .....
- .....

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยบูรณาการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. รูปร่างที่เห็นในธรรมชาติข้อใดเขียนลายเส้นได้คล้ายกันที่สุด
- ก. ไข่เป็ด - มะกอก
- ข. ครก - โอ่งมังกร
- ค. แดงไทย - ลิงกระดาศ
- ง. แก้วน้ำ - แอปเปิ้ล
๒. ถ้าวาดลายเส้นเป็นรูปร่างมะพร้าว จะทำให้ดูมีรูปทรงด้วยวิธีใด
- ก. ลากเส้นตรงผ่ากลาง ๑ เส้น
- ข. ลากเส้นโค้งรอบในอีก ๒ เส้น
- ค. ลากเส้นหยักผ่ากลางรูป
- ง. ลากเส้นโค้งรอบในซีกหนึ่ง ๒ - ๓ เส้น
๓. ข้อใดเป็นภาพที่จัดองค์ประกอบได้สมบูรณ์ที่สุด

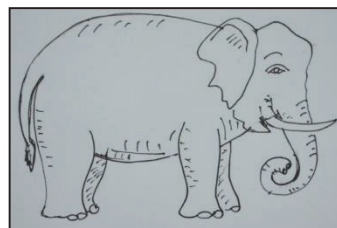
ก.

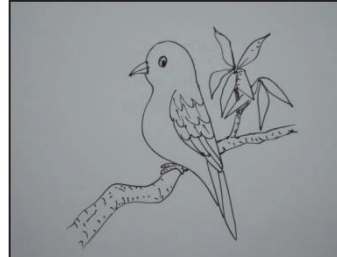
ค.

ข.

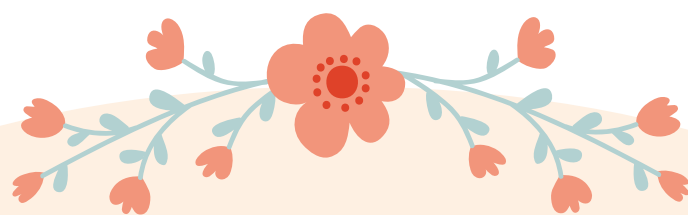

ง.

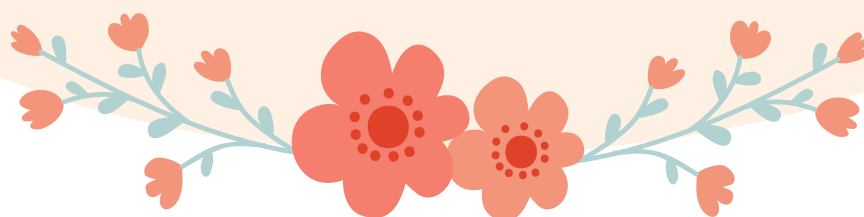
๔. องค์ประกอบที่สมบูรณ์ที่สุดต้องคำนึงถึงข้อใด
- ก. รูปทรง ระยะ น้ำหนัก พื้นที่ว่าง
- ข. รูปทรง ระยะ แสงเงา น้ำหนัก
- ค. รูปร่าง รูปทรง ขนาดวัตถุ พื้นที่ว่าง
- ง. แสงเงา รูปร่าง น้ำหนัก พื้นที่ว่าง

๕. “เคราฟ” ต้องแสดงทำนาฏศิลป์อย่างไร
- ก. ยกมือไหว้ระดับอก ย่อตัวลง
  - ข. ยกมือไหว้ระดับศีรษะด้านข้าง
  - ค. ยกมือไหว้ระดับศีรษะด้านหน้า
  - ง. ยกมือไหว้ระดับเหนือศีรษะ
๖. การแบมือ ๒ ข้างไขว้กัน ระดับสะโพกหมายถึงข้อใด
- ก. โกรธ
  - ข. ปฏิเสธ
  - ค. คิดถึง
  - ง. โศกเศร้า
๗. การทำท่าประกอบเพลงปลุกใจ ต้องทำอย่างไร
- ก. กระฉับกระเฉง
  - ข. อ่อนช้อย
  - ค. เชื่องช้า
  - ง. แข็งกระด้าง
๘. ข้อใดไม่ใช่ นาฏยศัพท์
- ก. ตั้งวง
  - ข. รำวง
  - ค. ยกเท้า
  - ง. สบัดมือ
๙. เพลงช้างมีประโยคเพลงทั้งหมดกี่ประโยค
- ก. ๒ ประโยค
  - ข. ๔ ประโยค
  - ค. ๖ ประโยค
  - ง. ๘ ประโยค
๑๐. เพลงใดมีจังหวะช้า
- ก. เพลงช้าง
  - ข. เพลงนกขมิ้น
  - ค. เพลงระบำชาวเกาะ
  - ง. เพลงยวน ยวน ยวน

หน่วยย่อยที่ ๒

จินตนาการहरषา

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยบูรณาการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการหรรษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. สีในข้อใดที่เป็นกลุ่มสีคล้ายกัน
  - ก. ส้ม ส้มเหลือง ม่วง
  - ข. ม่วง เขียว แดง
  - ค. เหลือง ส้มเหลือง ส้มแดง
  - ง. ม่วง เหลือง น้ำเงิน
๒. ข้อใดควรระบายสีด้วยสีวรรณะอุ่น
  - ก. ภาพทุ่งนา เชิงเขาช่วงเวลาอาทิตย์ใกล้จะตก
  - ข. ภาพทะเลสงบนิ่งเวลาใกล้เที่ยง
  - ค. ภาพฝูงนกพิราบบินขึ้นพร้อม ๆ กัน
  - ง. ภาพเด็กเลี้ยงควายริมหนองน้ำ
๓. จะสร้างผลงานใดเพื่อแสดงถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดของนักเรียน
  - ก. ภาพวาด
  - ข. แผนภาพ
  - ค. แผนผัง
  - ง. ภาพประกอบ
๔. ถ้าจะระบายสีดอกไม้สีเหลืองให้เกิดเงาเข้มจะใช้สีใด
  - ก. สีน้ำเงิน
  - ข. สีม่วงแดง
  - ค. สีเขียว
  - ง. สีเขียวเหลือง
๕. ทำพรหมสี่หน้า ใช้กับเพลงร่ำวงข้อใด
  - ก. เพลงคืนเดือนหงาย
  - ข. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า
  - ค. เพลงหญิงไทยใจงาม
  - ง. เพลงดอกไม้ของชาติ
๖. การทำท่าประกอบเพลงปลุกใจ ต้องทำอย่างไร
  - ก. กระฉับกระเฉง
  - ข. อ่อยซ้อย
  - ค. เชื่องช้า
  - ง. แข็งกระด้าง

๗. รำวงมาตรฐาน ต้นกำเนิดจากท้องถิ่นใด

- ก. ภาคเหนือ
- ข. ภาคกลาง
- ค. ภาคอีสาน
- ง. ภาคใต้

๘. บรรทัด ๕ เส้น มีไว้เพื่ออะไร

- ก. กำหนดความสั้น – ยาวของเสียงดนตรี
- ข. เขียนเนื้อเพลงให้ตรงบรรทัด
- ค. ใช้คั่นเมื่อจบเพลง
- ง. บันทึกตัวโน้ต

๙. จากภาพ เรียกว่าอะไร

- ก. ตัวโน้ต
- ข. เส้นน้อย
- ค. บรรทัด ๕ เส้น
- ง. กุญแจประจำหลักซอล

๑๐. ตัวโน้ตตัวดำ หมายถึงข้อใด

- ก.
- ข.
- ค.
- ง.

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง มหัตศรียังวงสีธรรมชาติ

บ ๘.๒/ผ ๑-๐๑

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน
๒. ให้นักเรียนสร้างวงสีพร้อมทั้งแสดงเส้นแบ่งวรรณะสีและขีดโยงสีคู่ตรงข้าม

๑. ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

๒. ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

๓. ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

โรงเรียน .....

บ.๘.๒/พ.๑-๐๒

ตัวอย่างภาพที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการธรรมชาติ แผนที่ ๑

ภาพสีวรรณะเย็น

ผลงานของ : ศิริ สัตถาผล

ตัวอย่างภาพที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา แผนที่ ๑

ภาพสีวรรณะอุ่น

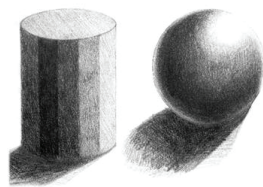
ผลงานของ : สนาม จันทร์เกาะ

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา

เรื่อง น้ำหนัก แสง-เงา วรรณะสี วงสีธรรมชาติ สีคู่ตรงข้าม

น้ำหนัก แสง - เงา ในภาพ หมายถึง ความเข้มของสีวัตถุที่เกิดจากแสงสว่างส่องมายังวัตถุต่าง ๆ แล้วสามารถมองเห็นเป็นรูปร่างรูปทรงอย่างไร นอกจากนั้นแสงเงาหรือน้ำหนักสียังบอกได้ถึงการจัดระยะ ความลึกในภาพดูมิติ มีความสมจริงได้ด้วย

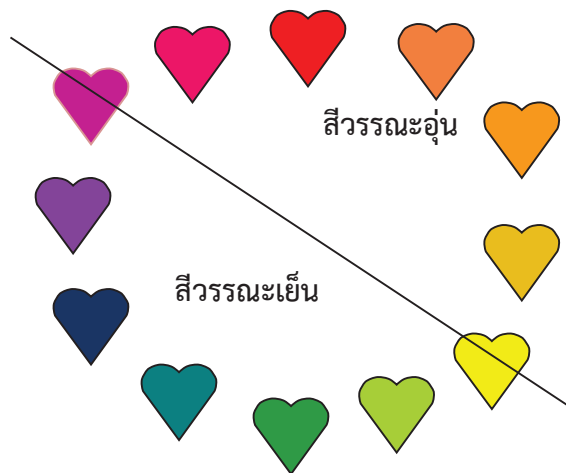

วรรณะสี แบ่งออกเป็นวรรณะสีอุ่นและวรรณะสีเย็น

สีวรรณะอุ่น คือสีที่ให้ความรู้ร้อนแรง ตื่นเต้น รู้สึกสว่างเสมือนเวลากลางวัน

สีวรรณะเย็น คือสีที่ให้ความรู้รู้สึกเย็นสบาย สดชื่น เยือกเย็น รู้สึกสงบเสมือนเวลากลางคืน

สีที่เป็นได้ทั้งวรรณะอุ่น - วรรณะเย็นคือ สีม่วงแดง และสีเหลือง

วงสีธรรมชาติ ได้แก่การนำแม่สีมาผสมให้เกิดสีใหม่ ประกอบด้วย

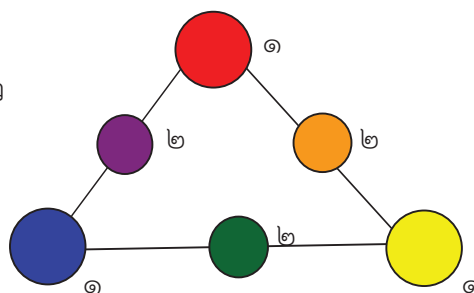
- สีขั้นที่ ๑ คือแม่สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน
- สีขั้นที่ ๒ คือสีที่เกิดจากสีขั้นที่ ๑ (แม่สี) ผสมกันในอัตราส่วนเท่ากัน จะทำให้เกิดสีใหม่ ๓ สี

ได้แก่

สีแดง ผสมกับสีเหลือง ได้สีส้ม

สีแดง ผสมสีน้ำเงิน ได้สีม่วง

สีเหลือง ผสมสีน้ำเงิน ได้สีเขียว

- สีขั้นที่ ๓ คือสีที่เกิดจากสีขั้นที่ ๑ ผสมกับสีขั้นที่ ๒ ในอัตราส่วนเท่ากัน จะได้สีอื่น ๆ

อีก ๖ สี ได้แก่

๑. สีแดง ผสมกับสี ส้ม ได้สี ส้มแดง

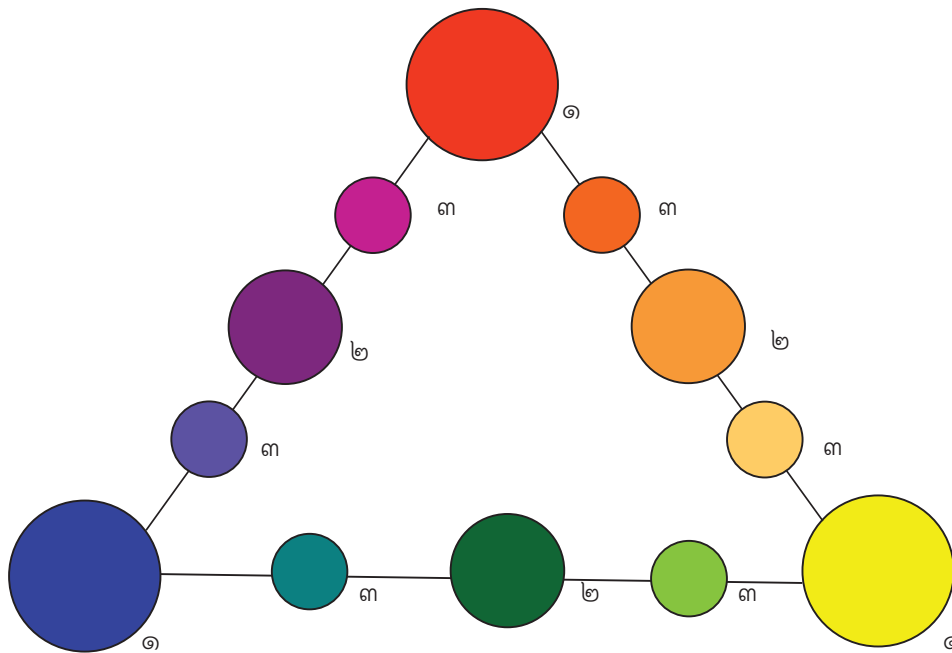
๒. สีแดง ผสมกับสี ม่วง ได้สี ม่วงแดง

๓. สีเหลือง ผสมกับสี เขียว ได้สี เขียวเหลือง

๔. สีนํ้าเงิน ผสมกับสี เขียว ได้สี เขียวนํ้าเงิน

๕. สีนํ้าเงิน ผสมกับสี ม่วง ได้สี ม่วงนํ้าเงิน

๖. สีเหลือง ผสมกับสี ส้ม ได้สี ส้มเหลือง

สีคู่ตรงข้าม หรือสีตัดกัน คือ สีที่ไม่ได้เกิดจากการผสมกันของสีนั้น ๆ เช่น สีเขียว เกิดจาก สีนํ้าเงิน ผสมสี เหลือง เพราะฉะนั้น สีคู่ตรงข้ามของสีเขียว คือ สีแดง หรือสังเกตง่าย ๆ สีคู่ตรงข้าม คือ สีที่อยู่ตรงกันข้ามกัน ในวงสีนั่นเอง

การสร้างงานศิลปะโดยนำสีตัดกันไปใช้จะทำให้ภาพดูมีชีวิตชีวา แต่ถ้าใช้มากเกินไปก็จะทำให้ภาพ ดูแข็งกระด้าง ดังนั้นเราสามารถใส่สีดำหรือสีขาวมาช่วยลดความแข็งกระด้างดังกล่าวลงได้

บ. ๘.๒/พ. ๒-๐๑

ใบงานที่ ๐๑ เรื่อง ต่างสีสัน

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน
๒. ให้นักเรียนวาดภาพจำนวน ๓ ภาพแล้วระบายสีด้วยสีต่างกัน เช่น วาดต้นไม้ ๓ ต้น
ต้นที่ ๑ ระบายด้วยดินสอสี ต้นที่ ๒ ระบายด้วยสีชอล์ค ต้นที่ ๓ ระบายด้วยสีโปสเตอร์ แล้วสังเกตความงาม
และความแตกต่างที่เกิดขึ้น

1. ชื่อ	ชั้น	เลขที่ .....
2. ชื่อ	ชั้น	เลขที่ .....
3. ชื่อ	ชั้น	เลขที่ .....
โรงเรียน		

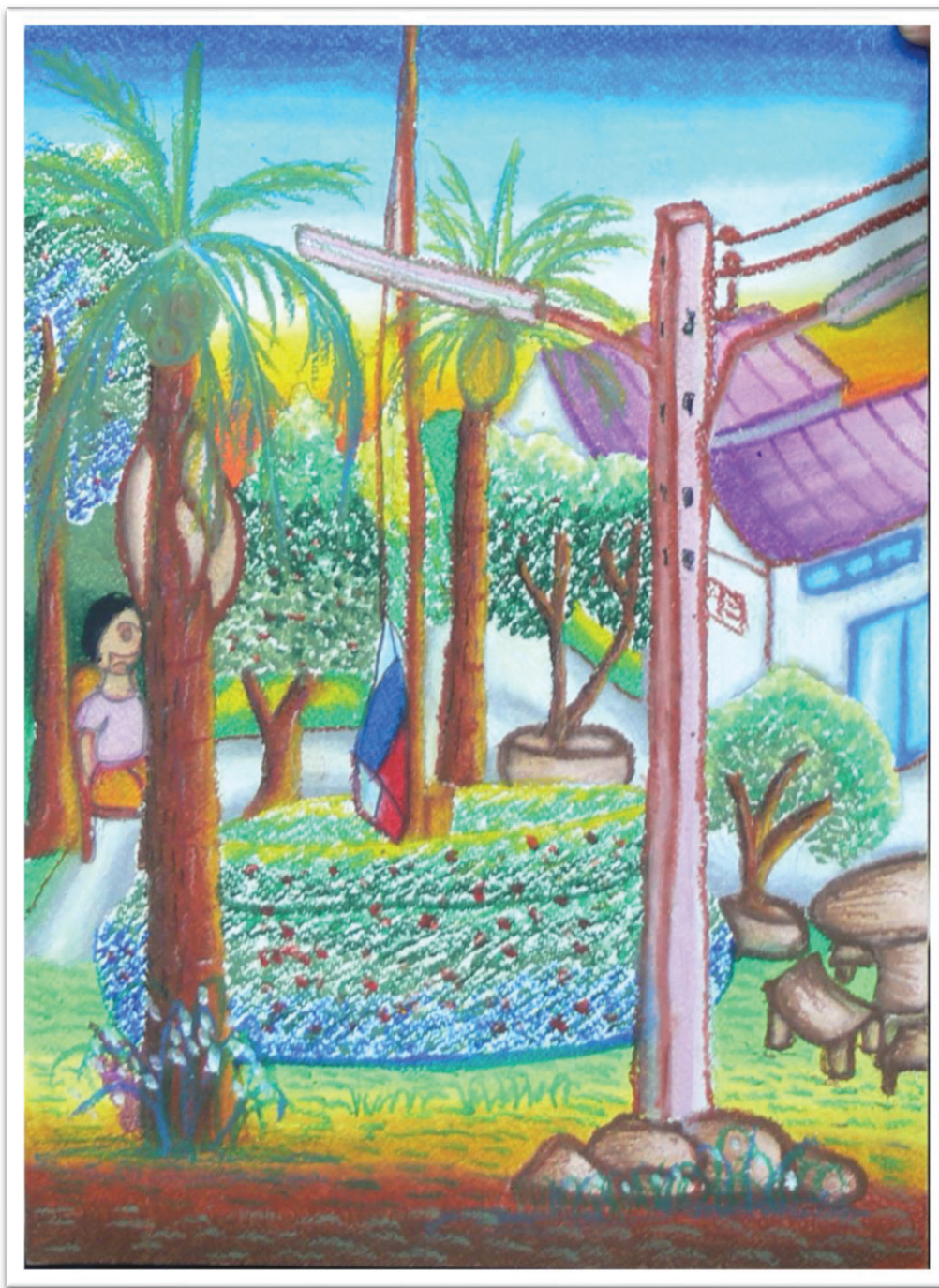
ภาพตัวอย่างที่ ๑ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการธรรมชาติ แผนการเรียนรู้ที่ ๒
ภาพที่ระบายด้วยสีโปสเตอร์

ผลงานของ : นางสาวอาทิตย์ หงษ์ตัน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนบ้านหุบเลา
สพ.สกลนคร เขต ๑

ภาพตัวอย่างที่ ๒ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการหรรษา แผนการเรียนรู้ที่ ๒
ภาพที่ระบายด้วยสีชอล์ค

ผลงานของ : เด็กหญิงชไมพร โคตรขัน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลุบเลา
สพป.สกลนคร เขต ๑

ป ๘.๒/ผ ๓-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีไทยและสากล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนชื่อเครื่องดนตรีไทย และดนตรีสากล

ประเภทของเครื่องดนตรีสากล

๑. เครื่องสาย ได้แก่ .....
๒. เครื่องลมไม้ ได้แก่ .....
๓. เครื่องลมทองเหลือง ได้แก่ .....
๔. เครื่องคีย์บอร์ด ได้แก่ .....
๕. เครื่องกระทบ ได้แก่ .....

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่.....
โรงเรียน ..... จังหวัด .....

บ ๘.๒/ผ ๓-๐๒

ใบงานที่ ๐๒ เรื่อง การใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนวิธีใช้และการเก็บรักษาเครื่องดนตรีไทยที่กำหนด

๑.

วิธีใช้ .....

.....

การเก็บรักษา

.....

.....

.....

๒.

วิธีใช้ .....

.....

การเก็บรักษา

.....

.....

.....

๓.

วิธีใช้ .....

.....

การเก็บรักษา

.....

.....

.....

ชื่อ .....

โรงเรียน ..... ชั้น ..... เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑
เรื่อง ประเภทเครื่องดนตรีสากล

๑. ....กีตาร์โปร่ง.....

๒. ....ไวโอลิน.....

๓. ....แซ็กโซโฟน.....

๔. ....เฟรนช์ฮอร์น.....

๕. ....ไซโลโฟน.....

๖. ....หีบเพลงชัก.....

เครื่องดนตรีสากลมี ๕ ประเภท

๑. เครื่องสาย ได้แก่ ....กีตาร์โปร่ง ไวโอลิน.....
๒. เครื่องลมไม้ ได้แก่ ....แซ็กโซโฟน.....
๓. เครื่องลมทองเหลือง ได้แก่ ....เฟรนช์ฮอร์น.....
๔. เครื่องคีย์บอร์ด ได้แก่ ....หีบเพลงชัก.....
๕. เครื่องกระทบ ได้แก่ ....ไซโลโฟน.....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง วิธีการใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทย

ประเภทเครื่องดีด จะเข้

๑. วิธีการนั่งบรรเลงจะเข้ ให้นั่งพับเพียบตัวตรง ด้านกระพุ้งอยู่ด้านซ้ายมือของผู้บรรเลง ลูกบิดอยู่ด้านขวามือของผู้บรรเลงมือซ้ายใช้สำหรับกดนมจะเข้ มือขวาสำหรับพันไม้ดีด และดีดสายจะเข้
๒. การอุ้มจะเข้ ต้องอุ้มให้ขนานกับพื้น โดยนำกระพุ้งแนบด้านข้างลำตัวผู้ถือจะเข้
๓. การทำความสะอาดจะเข้ควรใช้ผ้าที่มีความนุ่มชุบน้ำหมาดๆ ใช้ห่อด้วยผ้าเพื่อกันฝุ่นละออง

ประเภทเครื่องสี ซอด้วงและซออู้

๑. ผู้บรรเลงควรขึ้นสายซอ และเลื่อนหย่องหรือหมอนให้อยู่กึ่งกลางของหน้าซอ จากนั้นเทียบเสียงของซอตามประเภทซอนั้น ๆ ผู้บรรเลงนั่งตัวตรง มือซ้ายจับคันซอเพื่อกด สายซอ มือขวา จับคันชัก
๒. เมื่อบรรเลงเสร็จ ควรลดสายและปลดหย่อง เลื่อนหมอนขึ้นไว้บนขอบกะโหลกซอ
๓. ควรใช้ผ้าที่มีความนุ่มและแห้งเช็ดซอทุกครั้งจากการบรรเลงเสร็จ ควรใส่ถุงเก็บเพื่อสะดวกในการเก็บ

ประเภทเครื่องตี ระนาดเอก

๑. ลักษณะการบรรเลงระนาดผู้บรรเลงนั่งพับเพียบหรือขัดสมาธิ โดยให้ลำตัวอยู่กึ่งกลางของเท้าระนาด การจับไม้ระนาดให้นิ้วชี้อยู่ด้านบนของก้านไม้ นิ้วโป้งอยู่ด้านข้างนิ้วกลางนิ้วนางนิ้วก้อยกำอยู่ใต้ไม้
๒. เมื่อบรรเลงเสร็จต้องปลดเชือกคล้องหุระนาดด้านซ้ายมือลงเพื่อป้องกันไม่ให้เชือกรับน้ำหนักของผืนตลอดเวลา
๓. ควรเก็บไม้ระนาดไว้ได้ราง ไม่วางทิ้งบนพื้น หรือวางบนผืนระนาด เพราะอาจจะหักได้ ในกรณีนั่งทับ

ประเภทเครื่องเป่า ขลุ่ย และปี่

๑. ทำนั่งในการเป่า ผู้เป่าสามารถนั่งได้ทั้งท่าพับเพียบและนั่งขัดสมาธิ นั่งตัวตรง ยกมือทั้งสองข้างให้แขนทั้งสองข้างกลางอกพอประมาณ ไม่หนีบแขน จับขลุ่ยและปี่ในท่าสบาย โดยใช้มือ ขวาอยู่ด้านบนมือซ้ายอยู่ด้านล่าง
๒. การทำความสะอาดโดยการนำส่วนที่เปียกน้ำลายไปล้างด้วยน้ำสะอาดส่วนใดที่ไม่ถูก น้ำลายให้ใช้ผ้าเช็ด
๓. ไม่ควรวางขลุ่ยหรือปี่วางไว้กับพื้น สามารถกลิ้ง หรือตกทำให้แตกได้ เก็บใส่กล่องหรือถุงให้เรียบร้อย

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การอ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทย

คำชี้แจง   ให้นักเรียนอ่าน เขียนโน้ตเพลงไทยอย่างง่าย ๆ ๑ เพลง

เพลง.....งามแสงเดือน.....

ชื่อ.....

โรงเรียน ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง การอ่าน และเขียนตัวโน้ตดนตรีสากล

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง   ให้นักเรียนอ่าน และ เขียนตัวโน้ตดนตรีสากลที่กำหนดให้

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง   ให้นักเรียนอ่าน เขียนตัวโน้ตดนตรีสากล ตามที่กำหนด

๑. โน้ตตัวกลม .....
 ๒. โน้ตตัวขาว .....
 ๓. โน้ตตัวดำ .....
 ๔. โน้ตตัวเข้บ้ต ๑ ช้้น .....
 ๕. กุญแจซอล .....

ชื่อ.....

โรงเรียน ..... ช้้น ..... เลขที่ .....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง โน้ตดนตรีไทยและโน้ตดนตรีสากล

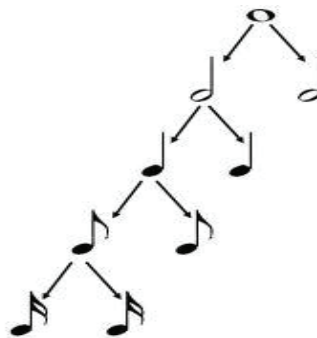
โน้ตดนตรี คือ เครื่องหมายที่แทนค่าเสียงดนตรี เพื่อให้มีความเป็นสากลในการบันทึกโน้ตดนตรีให้นักดนตรีเล่น เราจะแบ่งพิจารณาใน ๒ ลักษณะคือ

๑. ระดับเสียงสูงต่ำของโน้ตดังกล่าว โดยสามารถทราบจากระบบ "บรรทัด ๕ เส้น"

๒. การกำหนดค่าความสั้นยาวของเสียงโดยจะทราบจากลักษณะของตัวโน้ต ดังนี้

๑. โน้ตตัวกลม	เท่ากับ ๔ จังหวะ
๒. โน้ตตัวขาว	เท่ากับ ๒ จังหวะ
๓. โน้ตตัวดำ	เท่ากับ ๑ จังหวะ
๔. โน้ตเข้บัต ๑ ชั้น	เท่ากับ ๑/๒ จังหวะ
๕. โน้ตเข้บัต ๒ ชั้น	เท่ากับ ๑/๔ จังหวะ

ประเภทของกุญแจประจำ

หลัก

กุญแจประจำหลักในการบันทึกดนตรีสมัยใหม่มีใช้อยู่เพียงสามชนิดคือ กุญแจซอล กุญแจโด และกุญแจฟา ซึ่งกุญแจแต่ละชนิดจะอ้างอิงถึงเสียงซอล โด และฟา ตามลำดับ ตามตำแหน่งที่กุญแจนั้นได้ไปคาบเกี่ยวไว้บนบรรทัดเส้นและช่องอื่นๆ ก็จะสัมพันธ์กับโน้ตบนเส้นนั้น

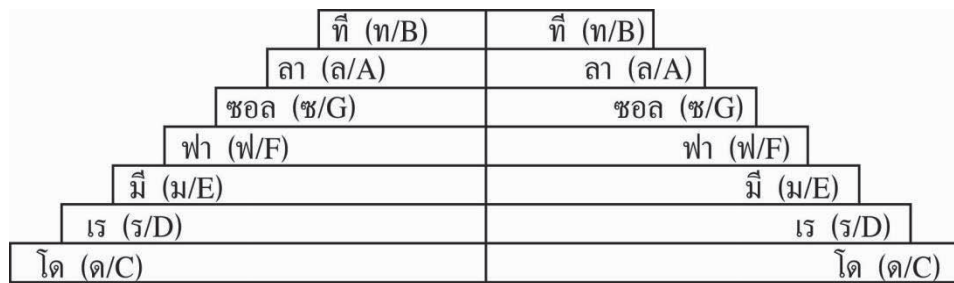
กุญแจซอล เสียงซอลที่อยู่เหนือเสียงโดกลาง ตำแหน่งที่คาบเกี่ยวส่วนโค้งกันหอยตรงกลาง

กุญแจโด เสียงโดกลาง ตำแหน่งที่คาบเกี่ยวกึ่งกลางกุญแจโด

กุญแจฟา เสียงฟาที่อยู่ใต้เสียงโดกลาง ตำแหน่งที่คาบเกี่ยวหัวของกุญแจ หรือระหว่างสองจุด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒ เรื่อง โน้ตดนตรีไทยและโน้ตดนตรีสากล

แผนภาพขั้นบันไดระดับเสียงดนตรี

เพลงงามแสงเดือน

งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า
เราเล่นเพื่อสนุก
ขอให้เล่นพอรำ

งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ (ซ้ำ)
เปลื้องทุกข์วายระกำ
เพื่อสามัคคีเอย

เพลงงามแสงเดือน							
--- ด	- ฟ - ร	- ด - ด	- ล ด ล	--- ซ	- ฟ - ร	-- ด ร	- ฟ - ฟ
--- ด	- ฟ - ร	- ด - ด	- ล ด ล	--- ซ	- ฟ - ร	-- ด ร	- ฟ - ฟ
----	- ด - ล	--- ซ	ล ซ ฟ ร	----	- ฟ - ล	-- ด ล	ซ ฟ - ซ
--- ซ	ล ซ ฟ ร	----	- ฟ - ซ	- ซ ฟ ร	- ด - ฟ	- ร ด ล	- ซ - ฟ

บ ๘.๒/ผ ๕-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การประดิษฐ์ทำสร้างสรรค์ประกอบเพลงลาวเสียงเทียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนและปรึกษากันเพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑. ศึกษาเนื้อเพลงลาวเสียงเทียน เรื่อง การประดิษฐ์ทำสร้างสรรค์ประกอบเพลงลาวเสียงเทียน
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดประดิษฐ์ทำประกอบเพลงลาวเสียงเทียน คิดทำทางประกอบเพลง ออกมานำเสนอผลงานที่กลุ่ม
๓. ให้นักเรียนออกแบบการแปรแถวเพลงลาวเสียงเทียน อย่างน้อย ๒ รูปแบบการแปรแถว ออกมานำเสนอผลงานที่กลุ่ม

เพลงลาวเสียงเทียน

คำร้อง: คุณหญิงขึ้น ศิลปะบรรเลง

รูปเทียนทองสองมือ

ถือไว้ตั้งใจวันทา (ซ้ำ)

น้อมเคารพบูชา

พระศาสดาของชาวพุทธ (ซ้ำ)

พระปัญญาเลิศล้ำ

ทรงค้นพบสัจธรรม

พระการุณเลิศล้ำ

ทรงน้อมธรรมสู่มนุษย

พระองค์เลิศล้ำนบิสุทธิ์

สอนชนเพื่อหลุดพ้นความทุกข์ทน (ซ้ำ)

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ เรื่อง หลักและวิธีการประดิษฐ์นาฏศิลป์

การแสดงประเพณีสร้างสรรค์ปรับปรุงขึ้นใหม่มี ลักษณะทำรำไม่ตายตัว จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ ตัวบุคคลตลอดจนฝีมือและความสามารถของผู้แสดงการประดิษฐ์สร้างสรรค์ทำรำเป็นการนำความรู้จากการฝึกหัดนาฏศิลป์ไทย เช่น การฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น นาฏยศัพท์ การใช้ท่าทางเพื่อสื่อความหมายมาใช้ในการประดิษฐ์ทำรำ ดังนั้นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ทำรำ จึงมีขั้นตอนจากง่ายไปหายาก โดยเริ่มจากขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

๑. การเคลื่อนไหวร่างกาย

การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงเป็นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ทำรำอย่างอิสระโดยใช้ให้ฟังเพลงแล้ว เคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับเสียงเพลง การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระนี้ เคลื่อนไหวร่างกายโดยกระทบจังหวะเพียงอย่างเดียวเพื่อเลียนแบบธรรมชาติตามจินตนาการของตนเอง การใช้ภาษาท่าทางเพื่อสื่อความหมาย

การใช้ภาษาท่าทางเพื่อบ่งบอกความหมายนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากนาฏศิลป์ไทยเป็นสาระที่ว่าด้วยการพ้องรำ ดังนั้น การประดิษฐ์ทำรำต้องคำนึงถึงการพ้องรำที่สื่อความหมายตามเนื้อร้อง โดยใช้ท่าทางเพื่อสื่อความหมายแทนคำพูดซึ่งอาจเป็นท่าทางเพื่อเลียนแบบธรรมชาติหรือสัตว์

๒. การใช้ท่าทางแทนคำพูดหรือใช้ภาษานาฏศิลป์ประกอบเพลง

การประดิษฐ์ทำรำโดยท่าทางแทนคำพูดหรือใช้ภาษานาฏศิลป์ประกอบเพลง เป็นการใช้ท่าทางบ่งบอกความหมายตามเนื้อเพลง ด้วยการร้อยเรียงแต่ละทำรำมารำประกอบเพลง โดยใช้ท่าทางเพื่อสื่อความหมายของเพลงนั้น ๆ ในขั้นตอนจะต้องนำหลักนาฏศิลป์ไทยมาใช้ในการประดิษฐ์ทำรำ กล่าวคือ แทนที่จะให้ผู้เรียนแสดงท่าทางอย่างอิสระและใช้ท่าทางตามแล้วยังต้องนำท่าทางเหล่านั้นมาประดิษฐ์ให้สวยงามถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทยด้วยซึ่งการประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักนาฏศิลป์ไทย ดังนี้

๒.๑ การใช้ท่าทางสื่อความหมายตามหลักนาฏศิลป์ไทย เช่น หากต้องการสื่อความหมายว่าสวยงาม ก็จะใช้ท่าเชิดฉิน หรือหากจะประดิษฐ์ทำรำในท่ารับช่วงทำนองเพลง ก็จะใช้ท่าสูงแล้วลงมาจนถึงท่าต่ำ เช่น สอดสูง ผาลา ชำนางนอน เป็นต้น

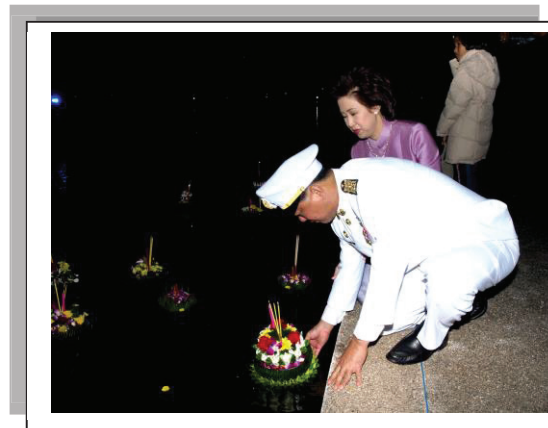
๒.๒ การหลีกเลี่ยงการใช้ท่าซ้ำเพื่อสื่อความหมาย หากเนื้อร้องมีเนื้อร้องที่มีความหมายใกล้เคียงกันก็ จะไม่ใช้ท่าซ้ำ ๆ กันในการสื่อความหมาย แต่จะใช้ท่าอื่น ๆ ที่บอกความหมายตามเนื้อร้องได้ถูกต้องเช่น เนื้อ ร้องที่ว่า “โสมนัสเปรมปรีดิ์” เป็นต้น

๒.๓ การใช้ท่าทางสื่อความหมายต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของผู้แสดงให้ความสัมพันธ์สอดคล้อง สสวยงามกลมกลืนกัน ในการประดิษฐ์ทำรำ ระบุว่า ผู้ประดิษฐ์ทำรำต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของผู้แสดงทุกคนให้ มีท่ารำสัมพันธ์และสอดคล้องกลมกลืนกัน เช่น การประดิษฐ์ท่าคู่ การสอดสูงเข้าหากันหรือออกจากกัน หรือการ เข้าวงด้วยท่ารำที่กลมกลืนกัน เป็นต้น

๒.๔ การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เรียนด้วย เนื่องจากผู้เรียนในแต่ละ ระดับชั้นจะประดิษฐ์ทำรำยากง่ายแตกต่างกันออกไป เช่น ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ก็ควรจะใช้ท่ารำที่ง่ายไม่ ซับซ้อน และเนื้อเพลงจะต้องไม่ยาวมาก ส่วนใหญ่ท่ารำจะเป็นการใช้ท่าทางสื่อความหมายแทนคำพูด และจะใช้ ภาษานาฏศิลป์น้อย แต่จะใช้ท่าทางธรรมชาติมาประดิษฐ์ทำรำมากที่สุด เพราะง่ายแก่การเลียนแบบและจดจำ เหมาะสมกับวัยเรียน เป็นต้น

เปรียบเทียบท่าทางจากธรรมเนียมมาประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นท่ารำ ท่าทางธรรมชาติ

ทำรับกระทรงพระประทีปพระราชทาน

ทำลอยกระทง

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร. ๒๕๕๖

ประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นท่ารำ

บ. ๘.๒/พ. ๖-๐๑

ใบกิจกรรมที่ ๐๑

เรื่อง รำวงมาตรฐาน

- คำชี้แจง** ๑. ให้นักเรียนฝึกร้องเพลงรำวงมาตรฐานเพลงหญิงไทยใจงาม พร้อมแสดงท่าพรหมสี่หน้า
ท่ายุ่งฟ้อนหาง ฝึกซ้อมให้คล่อง
๒. จับคู่ชาย - หญิง แล้วจัดกลุ่ม ๆ ละ ๔ - ๕ คู่ ออกมาแสดงท่ารำประกอบเพลงหน้าชั้นเรียน

เพลงหญิงไทยใจงาม

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม
เดือนพราวดาวแวววาวระยับ
ดวงหน้าใสมากเพียงเดือนเพ็ญ
ขวัญใจหญิงไทยส่งศรีชาติ
เกียรติยศก้องปรากฏทั่วคาม

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน
แสงดาวประดับส่องให้เดือนงามเด่น
คุณความดีที่เห็นเสริมให้เด่นเลิศงาม
รูงามวิลาสใจกล้าจางเรื่องนาม
หญิงไทยใจงามยิ่งเดือนดาวพราวแพรว

ความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

รำวง มีกำเนิดมาจาก รำโทน เป็นการละเล่นพื้นเมืองของภาคกลาง ในการฟ้อนรำจะใช้จังหวะโชนตีตามหน้าทับ จึงเรียกการฟ้อนรำแบบนี้ว่า รำโทน

รำวงมาตรฐาน เป็นท่ารำทำหนึ่งประจำชาติไทย ที่มีการพัฒนาให้มีความเป็นมาตรฐานตามบทเพลงที่ใช้ในการรำวงมาตรฐาน

เพื่อเชิดชูศิลปะการละเล่นพื้นเมืองนี้ให้มีระเบียบเรียบร้อย เป็นแบบฉบับอันดีงามตามแบบนาฏศิลป์ของไทย กรมศิลปากรจึงได้สร้างบทร้องขึ้นใหม่ ๔ บท คือ งานแสงเดือน ชาวไทย รำมาชิมารำ คีนเคือนหงาย พร้อมทั้งท่ารำที่สวยงาม ถูกต้องตามแบบนาฏศิลป์ไทย และกรมศิลปากรได้เปลี่ยนชื่อใหม่ จากที่เรียกว่า รำโทน เป็นรำวง เพราะผู้เล่นร่วมวงกันเล่นและเคลื่อนย้ายเวียนไปเป็นวง

ต่อมาท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้แต่งบทขับร้องเพิ่มเติมใหม่อีก ๖ เพลง คือ ดอกไม้ของชาติ ดวงจันทร์วันเพ็ญ หญิงไทยใจงาม ยอดชายใจหาญ ดวงจันทร์ขวัญฟ้า และ บูชานักรบ โดยมีกรมประชาสัมพันธ์ และกรมศิลปากรเป็นผู้ประดิษฐ์ทำนอง และกรมศิลปากรเป็นผู้ประดิษฐ์ท่ารำ

ปัจจุบันมีผู้นำเอาไปเล่นสลับ เดิน ลีลาศ กรมศิลปากรจึงได้ปรับปรุงโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นแบบฉบับมาตรฐานและสะดวกในการเผยแพร่ นาฏศิลป์ของไทยต่อไป จึงเรียกว่า รำวงมาตรฐาน

เนื้อร้อง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย จังหวะสนุกสนาน ความหมายเพลงส่วนใหญ่ มุ่งให้เห็น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ยกย่องความสามารถของบรรพบุรุษคนไทย และความงามความสามารถของหญิงไทยสมัยโบราณ

วิธีแสดง

๑. ก่อนการแสดงแต่ละเพลงจะมีการบรรเลงดนตรีนำ ๑ วรรค เพื่อให้ผู้แสดงเตรียมตัวตั้งต้นจังหวะพร้อมกัน
๒. แสดงจับเป็นคู่ชาย – หญิง รำกันเป็นวงกลม
๓. จำนวนผู้แสดงขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานที่
๔. ระยะห่างระหว่างคู่ไม่ว่างหรือชิดกันจนเกินไป ขณะรำควรรักษาวงไม่ให้เบี้ยวหรือขาดตอน
๕. ก่อนการแสดงชาย – หญิง ต้องทำความเคารพซึ่งกันและกันเพื่อถือว่าการให้เกียรติต่อกันคู่รำของตนโอกาสที่แสดงงานประเพณีรื่นเริงต่างๆ

เครื่องแต่งกาย แบ่งเป็น ๓ ประเภท

- แบบไทยพื้นเมือง
- แบบไทยสากลนิยม
- แบบไทยประยุกต์

เครื่องดนตรี ได้แก่ ระนาดเอก ฆ้องวงใหญ่ โทน กรับ ฉิ่ง ฉาบ

เพลงหญิงไทยใจงาม

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม
เดือนพราวดาวแวววาวระยับ
ดวงหน้าโสกาเพียงเดือนเพ็ญ
ขวัญใจหญิงไทยส่งศรีชาติ
เกียรติยศก้องปรากฏทั่วคาม

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน
แสงดาวประดับส่องให้เดือนงามเด่น
คุณความดีที่เห็นเสริมให้เด่นเลิศงาม
รูปงามวิลาสใจกล้ากาจเรื่องนาม
หญิงไทยใจงามยิ่งเดือนดาวพราวแพรว

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	พรหมสี่หน้า	เดือนพราว	มือทั้งสองจับคว่ำระดับวง กลาง แล้วสอดจีบขึ้นไปตั้ง วงบัวบาน
	ยุงพ้อนหาง	ดาวแวววาวระยับ	มือทั้งสองค่อยๆ ลดวงบัว บานลงมา ส่งมือทั้งสองไป ด้านหลัง แขนตึงคว่ำมือ ปลายนิ้วชี้ขึ้น เป็นท่ายุง พ้อนหาง แล้วเปลี่ยนเป็น ท่าเชื่อมคือจีบคว่ำ การ ก้าวเท้าเช่นเดียวกับเพลง "คืนเดือนหงาย"
	พรหมสี่หน้า	แสงดาวประดับ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่า พรหมสี่หน้า
	ยุงพ้อนหาง	ส่องให้เดือนงามเด่น	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่า ยุง พ้อนหาง

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	พรหมสี่หน้า	ดวงหน้า	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสี่หน้า
	ยุงฟ้อนหาง	โสกาเพียงเดือนเพ็ญ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่า ยุงฟ้อนหาง
	พรหมสี่หน้า	คุณความดีที่เห็น	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสี่หน้า
	ยุงฟ้อนหาง	เสริมให้เด่นเลิศงาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงฟ้อนหาง
	พรหมสี่หน้า	ขวัญใจ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสี่หน้า
	ยุงฟ้อนหาง	หญิงไทยสงศรีชาติ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงฟ้อนหาง

ท่าทาง	ท่ารำ	บทเพลง	วิธีแสดง
	พรหมสี่หน้า	รูปงามวิลาส	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสี่หน้า
	ยุงพื่อนหาง	ใจกล้ากาจเรื่องนาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพื่อนหาง
	พรหมสี่หน้า	เกียรติยศ	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสี่หน้า
	ยุงพื่อนหาง	ก้องปรากฏทั่วคาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพื่อนหาง
	พรหมสี่หน้า	หญิงไทยใจงาม	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่าพรหมสี่หน้า
	ยุงพื่อนหาง	ยิ่งเดือนดาวพราว แพรว	ปฏิบัติท่ารำเหมือนท่ายุงพื่อนหาง

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยบูรณาการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการหรรษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. สีในข้อใดที่เป็นกลุ่มสีคล้ายกัน
  - ก. ส้ม ส้มเหลือง ม่วง
  - ข. ม่วง เขียว แดง
  - ค. เหลือง ส้มเหลือง ส้มแดง
  - ง. ม่วง เหลือง น้ำเงิน
๒. ข้อใดควรระบายสีด้วยสีวรรณะอุ่น
  - ก. ภาพทุ่งนา เชิงเขาช่วงเวลาอาทิตย์ใกล้จะตก
  - ข. ภาพทะเลสงบนิ่งเวลาใกล้เที่ยง
  - ค. ภาพฝูงนกพิราบบินขึ้นพร้อม ๆ กัน
  - ง. ภาพประชาชนมากมายกำลังเวียนเทียนรอบโบสถ์
๓. จะสร้างผลงานใดแสดงสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดนักเรียน
  - ก. ภาพวาด
  - ข. แผนภาพ
  - ค. แผนที่
  - ง. ภาพประกอบ
๔. ถ้าจะระบายสีดอกไม้สีเหลืองให้เกิดเงาเข้มจะใช้สีใด
  - ก. สีน้ำเงิน
  - ข. สีม่วงแดง
  - ค. สีเขียว
  - ง. สีเขียวเหลือง
๕. ทำพรหมสี่หน้า ใช้กับเพลงร่ำวงข้อใด
  - ก. เพลงคืนเดือนหงาย
  - ข. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า
  - ค. เพลงหญิงไทยใจงาม
  - ง. เพลงดอกไม้ของชาติ
๖. การทำท่าประกอบเพลงปลุกใจ ต้องทำอย่างไร
  - ก. กระฉับกระเฉง
  - ข. อ่อนช้อย
  - ค. เชื่องช้า
  - ง. แข็งกระด้าง

๗. รวบรวมมาตรฐาน ตันกำเนิดจากท้องถิ่นใด

- ก. ภาคเหนือ
- ข. ภาคกลาง
- ค. ภาคอีสาน
- ง. ภาคใต้

๘. บรรทัด ๕ เส้น มีไว้เพื่ออะไร

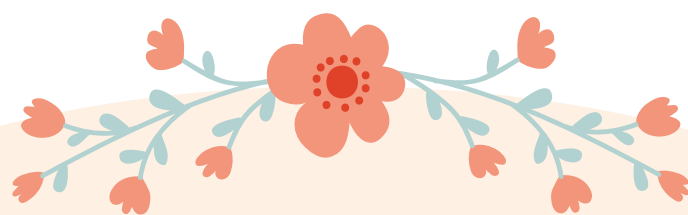
- ก. กำหนดความสั้น – ยาวของเสียงดนตรี
- ข. เขียนเนื้อเพลงให้ตรงบรรทัด
- ค. ใช้คั่นเมื่อจบเพลง
- ง. บันทึกตัวโน้ต

๙. จากภาพ เรียกว่าอะไร

- ก. ตัวโน้ต
- ข. เส้นน้อย
- ค. บรรทัด ๕ เส้น
- ง. กฎแฉประจําหลักซอล

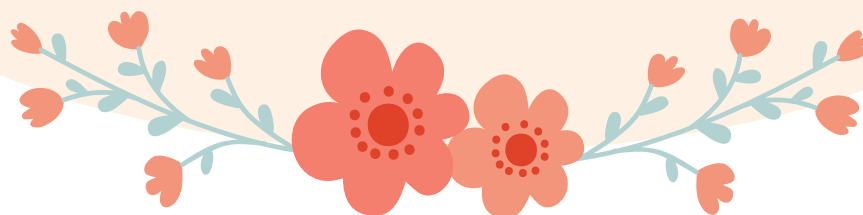
๑๐. ตัวโน้ตตัวดำ หมายถึงข้อใด

- ก.
- ข.
- ค.
- ง.

หน่วยย่อยที่ ๓

ลีลาศิลป์ไทย

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยบูรณาการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดอยู่ในวิธีการพิมพ์ภาพ
  - ก. เขียน วาด
  - ข. กด ชูด
  - ค. ร่าง ระบาย
  - ง. หยด ระบาย
๒. วัสดุในข้อใดสร้างเป็นแม่พิมพ์ได้ดีที่สุด
  - ก. ไม้ไผ่
  - ข. หิน
  - ค. กรวด
  - ง. ฟักทอง
๓. งานปั้นใช้วัสดุอุปกรณ์ในข้อใดน้อยที่สุด
  - ก. พู่กัน ดินน้ำมัน
  - ข. ดินเหนียว กระดาษ
  - ค. สีชอล์ค ดินสอ
  - ง. กระดาษ กาว
๔. การเคลื่อนไหวประกอบเพลงฟ้อนเงี้ยว มีกี่จังหวะ
  - ก. ๑ จังหวะ
  - ข. ๒ จังหวะ
  - ค. ๓ จังหวะ
  - ง. ๔ จังหวะ
๕. เนื้อร้องของเพลงฟ้อนเงี้ยว กล่าวถึงเรื่องใด
  - ก. การอยู่บนภูเขา
  - ข. การทำไร่นา
  - ค. การอวยพร
  - ง. การทำมาหากิน
๖. การแสดงระบำดอกบัวสิ่งที่ผู้แสดงต้องคำนึงคือข้อใด
  - ก. ความสวยงามของท่ารำ
  - ข. ความสวยงามของชุดการแสดง
  - ค. ความถูกต้องของอุปกรณ์ประกอบการแสดง
  - ง. ความพร้อมเพรียงของผู้แสดง

๗. ข้อใด ไม่ใช่จุดประสงค์ของละคร
- ก. ให้คุณค่าทางร่างกาย
  - ข. ให้คุณค่าด้านความบันเทิง
  - ค. ให้คุณค่าทางสติปัญญา
  - ง. ให้คุณค่าทางจิตใจ
๘. การร้องเพลงไทยต่างจากการร้องเพลงสากลอย่างไร
- ก. เพลงไทยต้องใช้พลังเสียงมาก
  - ข. เพลงไทยมีการร้องเอื้อน
  - ค. เพลงสากลมีการร้องเอื้อน
  - ง. เพลงไทยต้องมีลีลาประกอบการร้อง
๙. ข้อใดคือองค์ประกอบทางดนตรีไทยทั้งหมด
- ก. เสียง บทเพลง
  - ข. จังหวะ คีตลักษณ์
  - ค. ทำนอง ผู้บรรเลงดนตรี
  - ง. การประสานเสียง เวทีแสดงดนตรี
๑๐. เสียงขับร้องเอื้อน ควรเป็นเสียงใด
- ก. โห้...โห้...หิ้ว
  - ข. มง...มง...แซะ
  - ค. ป๊ะ...โพน...ป๊ะ
  - ง. เออ...เอ่อ...เอ้ย

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง พิมพ์ภาพ

คำชี้แจง

- แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน
- ให้นักเรียนทดลองพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ ให้เต็มกรอบที่กำหนดให้

๑. ชื่อ .....

ชั้น .....

เลขที่ .....

๒. ชื่อ .....

ชั้น .....

เลขที่ .....

๓. ชื่อ .....

ชั้น .....

เลขที่ .....

โรงเรียน .....

ใบงานที่ ๐๒

หน่วยย่อยที่ ๓   ลีลาศิลป์ไทย   แผนการเรียนรู้ที่ ๑

ชื่อภาพ .....

คำชี้แจง   ให้นักเรียนพิมพ์ภาพด้วยแม่พิมพ์ธรรมชาติ เพื่อถ่ายทอดจินตนาการพร้อมตั้งชื่อภาพ

ชื่อ .....

โรงเรียน .....   ชั้น .....   เลขที่ .....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย

แผนที่ ๑ เรื่อง การพิมพ์ภาพ

การพิมพ์ภาพ คือกระบวนการสร้างภาพที่เกิดจากแม่พิมพ์ ซึ่งเป็นภาพต้นแบบกับตัวกลางที่ช่วยให้เกิดภาพ เช่น สีต่าง ๆ ร่องรอยบนตัวชิ้นงาน การพิมพ์ภาพสามารถทำได้หลายวิธี เช่น กด ภู ฝน ระบาย พ่น ฯลฯ การพิมพ์ภาพ เป็นงานที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากการวาดภาพ ซึ่งการวาดภาพไม่สามารถสร้างผลงาน ๒ ชิ้นที่มีลักษณะเหมือนกันทุกประการได้ จึงมีการพัฒนาการพิมพ์ภาพขึ้นมา

แม่พิมพ์ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. แม่พิมพ์ธรรมชาติ ได้แก่ แม่พิมพ์ที่ได้จากวัสดุจากธรรมชาติ เช่น เปลือกหอย ไม้ ใบไม้ หิน ส่วนต่าง ๆ ของมนุษย์เรา เป็นต้น
๒. แม่พิมพ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่วัสดุต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นและนำมาใช้เป็นแม่พิมพ์ ซึ่งอาจจะได้จากการแกะสลัก การพับ การตัด ต่อ หรือวิธีการอื่น ๆ เช่น ฝาขวดน้ำอัดลม ฟองน้ำ การแกะสลักขี้ผึ้งเป็นแม่พิมพ์รูปปลา เป็นต้น

อุปกรณ์ที่ใช้ในงานพิมพ์ภาพ มีหลายชนิด ได้แก่ ดินสอ พู่กัน สี จานสี กระจกขาวเขียน ผู้ที่พิมพ์ภาพจะต้องรู้จักรักษาความสะอาดในการทำงาน โดยเฉพาะการพิมพ์ภาพด้วยสีน้ำ สีโปสเตอร์ ไม่ควรนำแม่พิมพ์ที่เปื้อนสีไปพิมพ์ใบบริเวณอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ในงานจะทำให้สกปรก และควรเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยเมื่อเสร็จงาน

การเลือกใช้สีในการพิมพ์ภาพควรเลือกให้เหมาะกับวิธีการพิมพ์ภาพ เช่น การพิมพ์ภาพด้วยวิธีกดทับใช้สีดินสอ (เช่นการพิมพ์ภาพจากหน้าเหรียญ) การพิมพ์ภาพด้วยวิธีระบายใช้สีโปสเตอร์หรือสีน้ำ (เช่น การพิมพ์ภาพใบไม้) เป็นต้น

ตัวอย่างภาพที่ ๑
หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑
ภาพวาด

ตัวอย่างภาพที่ ๒
หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑
ภาพพิมพ์จากกระดาษ

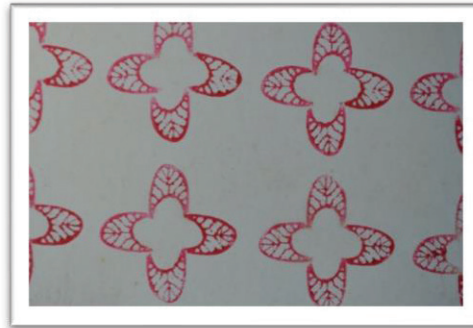

ตัวอย่างภาพที่ ๓
หน่วยย่อยที่ ๓ สิลาศิลป์ไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๑
ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ชนิดต่าง ๆ

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์เหรียญ

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ก้านกล้วย

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ใบไม้

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์แกะยางลบ

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์กระดาด

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ปั๊มกระดาด

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์แกะไม้

ภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์เชือก

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง มหัตศรียงานปั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างสรรค์งานปั้นแบบนูนต่ำด้วยดินน้ำมันตามจินตนาการ

ชื่อ .....
โรงเรียน ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

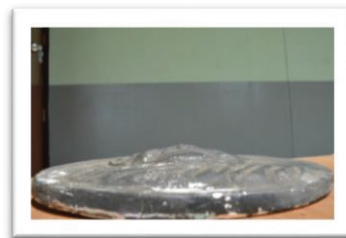
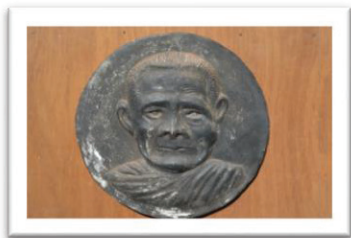
หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะไทย แผนการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การปั้น

งานปั้น (งานประติมากรรม) เป็นงานทัศนศิลป์ที่เราสามารถรับรู้ได้ด้วยการมองเห็น และการจับต้องสัมผัส หรือที่เราเรียกว่า "งานประติมากรรม ๓ มิติ"

วัสดุที่ใช้ในงานปั้น มีหลากหลายชนิด เช่นดินเหนียว ดินน้ำมัน ขี้เลื่อยผสมกาว กระจกผสมกาว ทรายผสมกาว ฯลฯ

ประเภทของงานปั้น แยกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

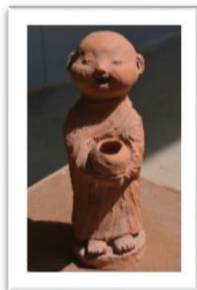
๑. ปั้นแบบนูนต่ำ เป็นการปั้นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวคล้ายภาพวาด ภาพเขียน แต่มีมิติความสูงขึ้นจากระนาบเพียงเล็กน้อย ซึ่งจะใช้หลักการลดมากกว่า ได้แก่ ลายของเงินเหรียญ เป็นต้น

๒. ปั้นแบบนูนสูง เป็นการปั้นที่คล้ายกับแบบนูนต่ำ แต่มีมิติความสูงกว่าสามารถมองด้านข้างได้ชัดเจนกว่าแบบนูนต่ำ

๓. ปั้นแบบลอยตัว เป็นการปั้นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวรูปแบบให้สามารถมองเห็นได้ทุกทิศทางรอบด้าน

การปั้นทั้ง ๓ ลักษณะ ก็ต้องใช้วิธีการที่เหมือนกันคือโดยการเพิ่มและลดปริมาณวัสดุที่ใช้ได้ตลอดเวลา เช่น ถ้าต้องการให้มีสัดส่วนนูนขึ้นมากก็เพิ่มหรือพอกดินเข้าไป หรือ ถ้าต้องการให้บางหรือต่ำลง หรือเว้าเข้าก็ลดปริมาณดินออก เป็นต้น

บ ๘.๓/ผ ๓-๐๑

ใบงานที่ ๐๑ เรื่อง หลักการขับร้องเพลงไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีด ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และกา ✕ หน้าข้อความที่ผิด

- ..... ๑. หายใจเข้า-ออกอย่างแรงในขณะที่ร้องเพลงจนผู้ฟังได้ยิน
- ..... ๒. ออกเสียงให้ถูกต้องกับจังหวะและทำนองเพลง
- ..... ๓. ขณะร้องเพลงควรนั่งหรือยืนลำตัวตรง ไม่งอตัวและไม่เกร็งลำตัว
- ..... ๔. ออกเสียงร้องให้ถูกต้องและชัดเจน
- ..... ๕. ควรร้องเพลงให้มีเสียงหนักและเสียงเบา
- ..... ๖. ยิ้มแย้มแจ่มใสในการร้องเพลงที่มีจังหวะและทำนองสนุกสนาน
- ..... ๗. ควรร้องให้ถูกต้องตามเนื้อเพลง โดยไม่คำนึงถึงจังหวะ
- ..... ๘. การร้องเพลงไทยควรอ้าปากให้กว้าง เพื่อความชัดเจนของเสียง
- ..... ๙. การร้องเอื้อนในเพลงไทยควรร้องให้ถูกต้องตามจังหวะ
- ..... ๑๐. ออกเสียงดังในการร้องเพลงไทยเพื่อให้ผู้ฟังได้ยินชัดเจน

ชื่อ .....ชั้น .....เลขที่.....
โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ใบงานที่ ๐๒
เรื่อง หลักการขับร้องเพลงไทยสากล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิด เรื่อง หลักการขับร้องเพลงไทยสากล

หลักการขับร้อง
เพลงไทยสากล
มีดังนี้

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง หลักการปฏิบัติในการฝึกหัดขับร้องเพลงไทย

๑. ศึกษาทำนองเพลงให้เข้าใจ และใส่อารมณ์ให้ถูกต้องเหมาะสม
๒. ศึกษาคำร้องให้เข้าใจ และร้องโดยใส่อารมณ์ให้ถูกต้องกับคำร้อง
๓. วางสีหน้าปกติ ไม่เหียวหน้าเหียวหลัง และร้องอย่างสง่างาม
๔. ร้องให้ถูกต้องตามคำร้อง ทำนอง และให้ตรงจังหวะ
๕. ร้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ทั้งพยัญชนะ สระ และคำควบกล้ำ
๖. ร้องให้ตรงตามระดับเสียงของทำนองเพลง
๗. รู้จักใช้เสียงอย่างถูกต้อง
๘. รู้จักผ่อนและถอนลมหายใจให้ถูกวรรคตอน หรือตรงกับจังหวะหยุด
๙. รักษาสุขภาพ และต้องมีสมาธิ
๑๐. การร้องเพลงควรนั่งหรือยืนลำตัวตรง ไม่งอ และเกร็งลำตัว

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง การขับร้องเพลงไทยสากล

การขับร้องเพลงไทยสากล มีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

๑. การทำท่าทางในการร้องเพลงไทยสากล จะใช้ทำยืนร้องเป็นส่วนใหญ่ การยืนร้องเพลงไทยสากล ต้องยืนร้องอย่างสง่างาม และแสดงสีหน้าท่าทางให้สอดคล้องกับจังหวะ ทำนอง และความหมายของเพลง
๒. ศึกษาเนื้อร้องของเพลงว่า มีความหมายอย่างไร ควรเน้นเสียงช่วงใดหรือใช้สำเนียงเสียงการร้องอย่างไร จึงเหมาะสมกับเพลง
๓. ศึกษาทำนองเพลงให้เข้าใจว่าเป็นเพลงประเภทใด ให้อารมณ์อย่างไร เพราะผู้ขับร้องควรใส่อารมณ์ให้ถูกต้องเหมาะสมกับทำนองเพลง
๔. แสดงสีหน้าท่าทางให้เข้ากับบรรยากาศของเพลง ไม่ควรแสดงกิริยาเฉยเมยหรือแสดงท่าทางมากเกินไป
๕. ร้องให้ถูกต้องตามเนื้อร้อง จังหวะ และทำนอง
๖. ร้องให้เต็มเสียง แต่ไม่ใช้การตะโกน รวมทั้งการออกเสียงพยัญชนะและอักขระให้ถูกต้อง ชัดเจน
๗. หายใจให้ถูกต้องกับจังหวะของเพลง
๘. ควรรักษามารยาทในการขับร้องเพลง ดังนี้
  - แต่งกายให้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ทำการขับร้อง
  - เลือกเพลงที่จะขับร้องให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง
  - ไม่ควรพูดจาหยอกล้อกับผู้ฟังมากเกินไป และใช้ภาษาสุภาพในการสื่อสารกัน
  - ควรมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่หงุดหงิด
  - พยายามสบตาและกวาดสายตาไปยังผู้ชมให้ทั่วถึง

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๓ เรื่อง เพลงไทย และเพลงสากล

เพลงมอญดูดาว

เนื้อร้อง ชุนวิจิตรมาตรา

แล้วจัดแจงแต่งกายพลาญชุมพล	ปลอมตนเป็นมอญใหม่ดูคมสัน
นุ่งผ้าตาหมากรุกของรามัญ	ใส่เสื้อลงยันต์ย้อมว่านยา
คอผูกผ้าประเจียดของอาจารย์	โอมอ่านเสกผงผัดหน้า
คาดตะกรุดโทนทองของบิดา	โพกผ้าสีทับทิมริมขลิบทอง
ถือหอกสัดตโลหะชนะชัย	เหมือนสมิงมอญใหม่ดูไวว่อง
ขุนแผนขี่สีหมอกออกกล่าวฟอง	ชุมพลขึ้นกระเสียวพองนำโยธา

เพลงแหลมทอง

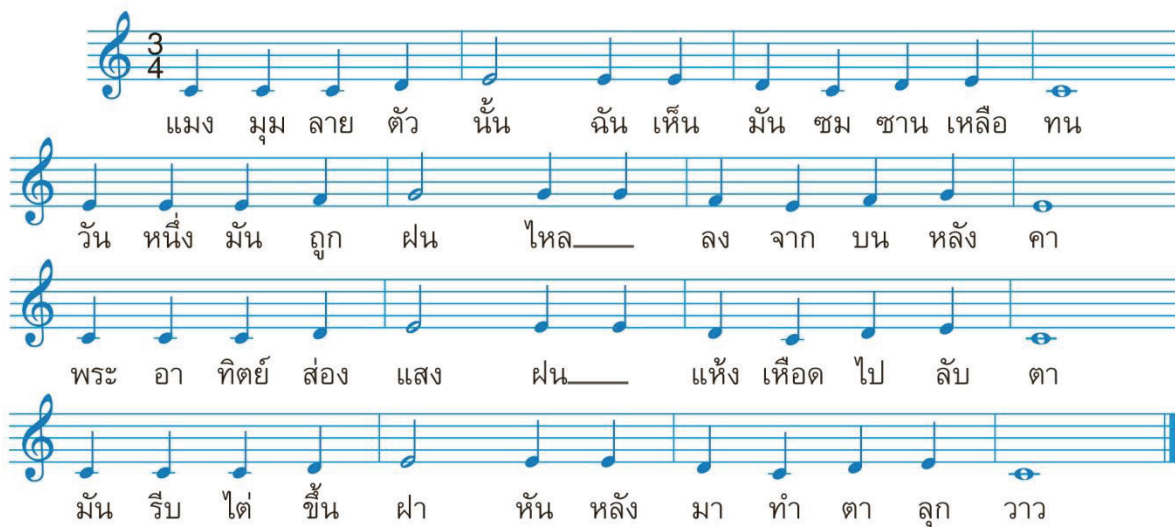
เนื้อร้อง ทำนอง พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ

(สร้อย) แหลมทอง	ไทยเข้าครองเป็นแดนไทย
รักกันไว้	เราพวกไทยในแดนทอง
แหลมทองไทยเข้าครองเป็นแดนไทย	แล้วย้ายแยกแตกไปเป็นสาขา
ไทยสยามอยู่แม่น้ำเจ้าพระยา	และปิง วัง ยม น่านนที (สร้อย)
โขงสาครไทยก็จองครองที่ดิน	สาละวินไทยใหญ่อยู่เป็นที่
ไทยอิสลามอยู่ลำนํ้าตาปี	ต่อลงไปไทยก็มีอยู่เหมือนกัน (สร้อย)
ขอพวกเราชาวไทยของแดนทอง	หมายใจห่วงผูกรักสมัครมั่น
ไทยสยามมุ่งจิตคิดสัมพันธ์	ผูกไมตรีทั่วกันในแหลมทอง (สร้อย)

เพลงแมงมุมลาย

เนื้อร้อง ไม่ทราบนามผู้แต่ง

ทำนอง ไม่ทราบนามผู้แต่ง

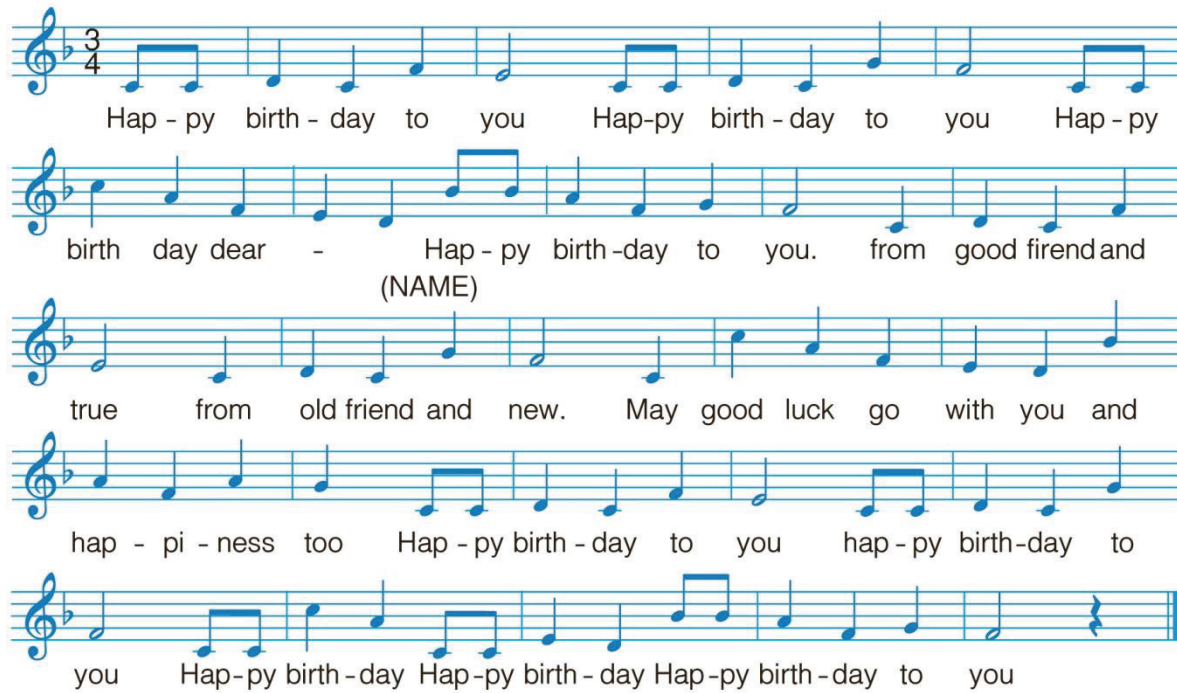

แมง มุม ลาย ตัว นั้น ฉั่น เห็น มัน ชม ชาน เหลือ ทน
วัน หนึ่ง มัน ถูก ฝน ไหล ลง จาก บน หลัง คา
พระ อา ทิพย์ ส่อง แสง ฝน แห้ง เหือด ไป ลับ ตา
มัน รีบ ไล่ ขึ้น ฝา หัน หลัง มา ทำ ตา ลูก วาว

เพลง Happy Birthday

เนื้อร้อง Robert H. Coleman

ทำนอง ไม่ทราบนามผู้แต่ง

Hap - py birth - day to you Hap-py birth - day to you Hap - py
birth day dear - Hap - py birth-day to you. from good firend and
(NAME)
true from old friend and new. May good luck go with you and
hap - pi - ness too Hap - py birth - day to you hap - py birth-day to
you Hap-py birth-day Hap-py birth-day Hap-py birth-day to you

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การร้องเพลงพวงมาลัย

- คำชี้แจง**
๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ ๔ คน
  ๒. ให้แต่ละกลุ่มฝึกร้องเพลงพวงมาลัยร่วมกันจนคล่อง
  ๓. แบ่งเป็นฝ่ายหญิงและฝ่ายชายฝึกร้องตามเนื้อร้อง
  ๔. นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ชาย เอ้อระเหย ลอยมา

วันนี้พี่ขอเชิญชวน

มาร้องเพลงพวงมาลัย

พวงเจ้าเอ๋ย บัวบาน

หญิง เอ้อระเหย ลอยนวล

น้องนีนี้นิดร่วมวง

ภาชิต “ใกล้เกลือกินต่าง”

พวงเจ้าเอ๋ย กล้วยไม้

ชาย เอ้อระเหย ลอยเรือ

แปลว่าของดีอยู่ใกล้

พี่ถามน้องบ้างละหนา

พวงเจ้าเอ๋ย ช้องนาง

หญิง เอ้อระเหย ลอยวารี

เพราะไม่รู้จักประมาณ

คราวนี้น้องจะขอลา

พวงเจ้าเอ๋ย หงอนไก่

ลอยมาประสบพบพาน (ซ้ำ)

ให้แม่หรือนวลมาร่วมสำราญ (สำราญ)

หยิบภาษาไทยมาไขมาชวน

ภาชิตโบราณมีคุณค่าเอ๋ย (รับ)

ฟังคำเชิญชวน เล่นภาชิตไทย (ซ้ำ)

ทำตามประสงค์ด้วยความเต็มใจ (เต็มใจ)

พื่อย่าอำพรางตอบมาไวไว

หมายความว่าอย่างไร ว่าไปเอ๋ย (รับ)

ทำไมใกล้เกลือกกลับต้องกินต่าง (ซ้ำ)

ไม่รู้จักใช้ประโยชน์ถูกทาง (ถูกทาง)

“เกี่ยวแฝกมุงป่า”ว่าไว้เป็นกลาง

เชิญแม่เอบางตอบหน่อยเอ๋ย (รับ)

แปลว่าทุนมีน้อย ทำการใหญ่ (ซ้ำ)

ใช้จ่ายจัดงานบานปลายออกไป (ออกไป)

“มากหมอมามากความ” แปลว่าอย่างไร

พี่ปัญญาไวเชิญตอบเอ๋ย (รับ)

บ. ๘.๓/พ. ๔-๐๒

ใบงาน ๐๒

เรื่อง การร้องเพลงคินเดียนหงาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้เครื่องดนตรีบรรเลงเพลงที่กำหนด โดยบรรเลงเครื่องดนตรีให้แตกต่างไปจากเดิม จากนั้นบันทึกข้อมูล

เพลงคินเดียนหงาย

บทร้อง เณลิม เศวตนันท์

ยามกลางคินเดียนหงาย

เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต

เย็นร่มธงไทยปกไทยทั่วหล้า

ทำนอง มนต์รี ตราโมท

เย็นพระพายโบกพลิวปลิวมา

เท่าเย็นผูกมิตรไม่เปื้อนระอา

เย็นย่ำน้ำฟ้ามาประพรมเอ๋ย

๑. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง ประกอบด้วย.....

.....
.....

๒. วิธีการบรรเลงให้แตกต่างจากเดิม คือ.....

.....
.....

๓. นักเรียนคิดว่าวิธีการที่บรรเลงเพลงแบบใหม่มีความไพเราะหรือไม่ ☐ ไพเราะ ☐ ไม่ไพเราะ

เพราะ.....

๔. นอกจากวิธีการบรรเลงดังกล่าว นักเรียนยังมีวิธีการสร้างสรรค์ทางดนตรีแบบอื่นอีก คือ

.....
.....

๕. นักเรียนคิดว่า การสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีมีประโยชน์หรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี

เพราะ.....

.....
.....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เพลงพวงมาลัยสุภาพชน

ชาย เอ้อระเหย ลอยมา
วันนี้พี่ขอเชิญชวน
มาร้องเพลงพวงมาลัย
พวงเจ้าเอ๋ย บัวบาน
หญิง เอ้อระเหย ลอยนวล
น้องนี่ยินดีร่วมวง
ภาซิด “ใกล้เกลือกินด่าง”
พวงเจ้าเอ๋ย กล้ายไม้
ชาย เอ้อระเหย ลอยเรือ
แปลว่าของดีอยู่ใกล้
พี่ถามน้องบ้างละหนา
พวงเจ้าเอ๋ย ช้องนาง
หญิง เอ้อระเหย ลอยวารี
เพราะไม่รู้จักประมาณ
คราวนี้น้องจะขอลาม
พวงเจ้าเอ๋ย หงอนไก่อ

ลอยมาประสบพบพาน (ซ้ำ)
ให้แม่ให้นานวลมาร่วมสำราญ (สำราญ)
หยิบภาษาไทยมาไขมาชวน
ภาซิดโบราณมีคุณค่าเอ๋ย (รับ)
ฟังคำเชิญชวน เล่นภาซิดไทย (ซ้ำ)
ทำตามประสงค์ด้วยความเต็มใจ (เต็มใจ)
พี่อย่าอำพรางตอบมาไวไว
หมายความว่าอย่างไร ว่าไปเอ๋ย (รับ)
ทำไมใกล้เกลือกินด่างต้องกินด่าง (ซ้ำ)
ไม่รู้จักใช้ประโยชน์ถูกทาง (ถูกทาง)
“เกี่ยวแฝกมุงป่า”ว่าไว้เป็นกลาง
เชิญแม่เอบางตอบหน่อยเอ๋ย (รับ)
แปลว่าทุนมีน้อย ทำการใหญ่ (ซ้ำ)
ใช้จ่ายจัดงานบานปลายออกไป (ออกไป)
“มากหมอมากความ” แปลว่าอย่างไร
พี่ปัญญาไวเชิญตอบเอ๋ย (รับ)

เพลงคืนเดือนหงาย

บทร้อง เฉลิม เศรษฐนันท์
ยามกลางคืนเดือนหงาย
เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต
เย็นร่มธงไทยปกไทยทั่วหล้า

ทำนอง มนตรี ตราโมท
เย็นพระพายโบกพลิ้วปลิวมา
เท่าเย็นผูกมิตรไม่เปื้อนระอา
เย็นยิ่งน้ำฟ้ามาประพรหมเอ๋ย

เพลงใครรักใคร

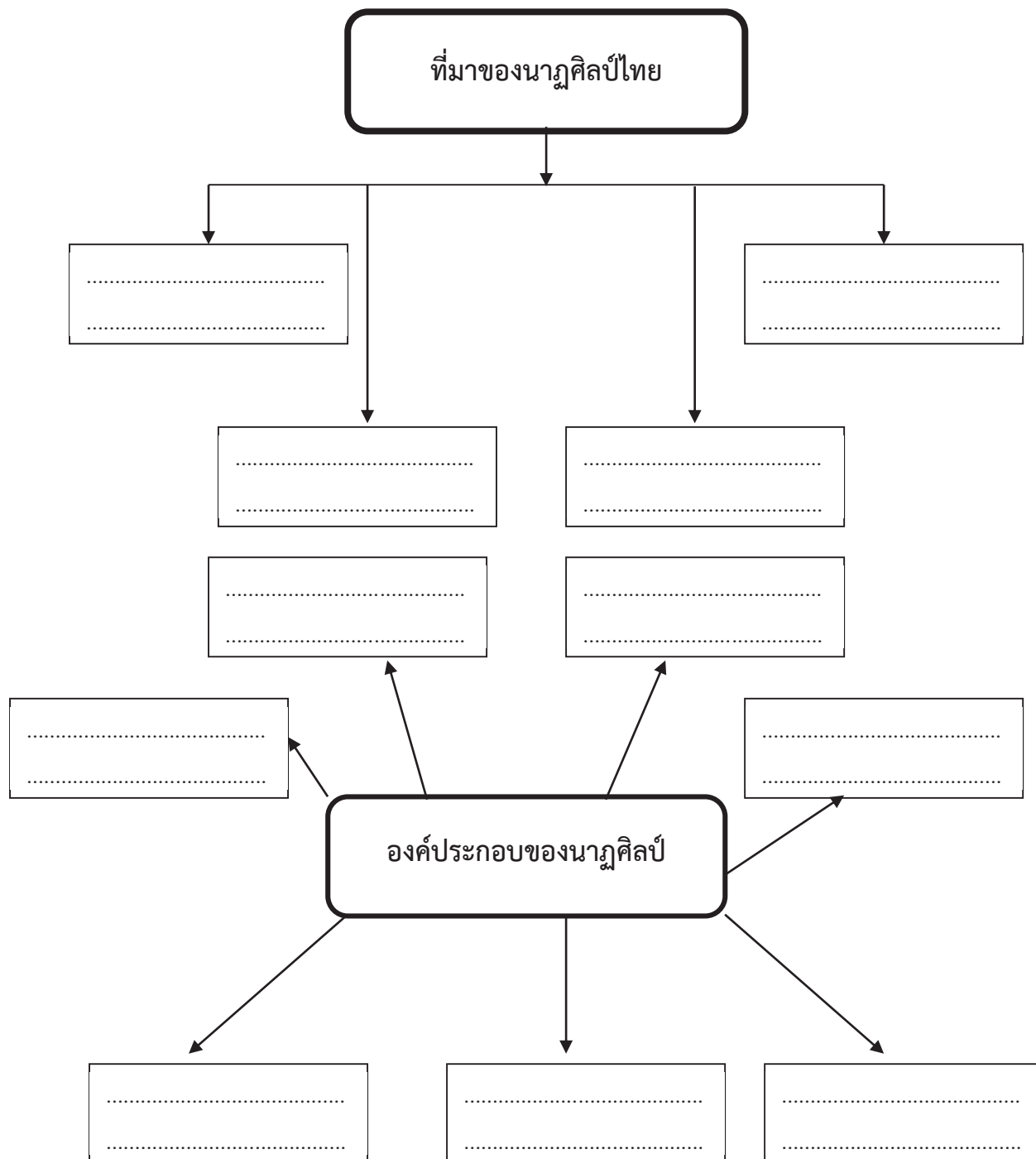
ใครรักใครใคร่ใคร
ใครรักใครใคร่ออกมาว่า (ซ้ำ)
คู่สองสวดยเด่นงามตา
คู่สี่หวานตา
ใครจะสวดยกว่าใคร

ไม่ต้องเกรงอกเกรงใจ
คู่หนึ่งเขาร้าสวยเด่น
คู่สามงามหนักหนา
คู่ห้าหวานใจ
ฉันมองไปแล้วก็มองมา

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง หลักและองค์ประกอบของนาฏศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปที่มา และองค์ประกอบของนาฏศิลป์ลงในแผนภาพ

บ ๘.๓/ผ ๕-๐๒

ใบงาน ๐๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ภาพกับคำร้องเพลงฟ้อนเงี้ยวให้ถูกต้อง

๑.

ก. สรรพมิ่งมงคล

๒.

ข. สักขานุภาพเจ้า

๓.

ค. เทวดาช่วยเฮา

๔.

ง. พระคุณเลิศล้ำ

๕.

จ. ขอเทวาช่วยรักษาเถิด

๖.

ฉ. ขอฮื้ออยู่สุขา

๗.

ช. ช่วยแนะนำผล

บ. ๘.๓/พ. ๕-๐๓

ใบงานที่ ๐๓ ร่ายรำเพลงพ็อนเงี้ยว

๑. ให้ทุกคนร้องเพลงพ็อนเงี้ยวตามแถบบันทึกเสียง พร้อมทั้งตบมือให้จังหวะ ๒ จังหวะ
๒. เปิดเทปเพลงพ็อนเงี้ยว เฉพาะดนตรีประกอบเพลง (เปิดเฉพาะดนตรีประกอบเพลงจะถึงคำร้อง) พร้อมทั้งร้องคลอไปด้วย โดยออกเสียงดังตัวอย่าง เช่น หน้อย นอย น้อย หนอย นอย หน้อย นอย น้อย หน้อย นอย นอย น้อย หนอย นอย นอย หน้อย
๓. ให้นักเรียนดูภาพแล้วครูทำท่าให้ดู นักเรียนฝึกตาม
๔. ให้แต่ละกลุ่มฝึกทำท่าต่อเนื่องกันไปตามลำดับ โดยครูคัดเลือกนักเรียนที่แสดงท่าทางได้ดีในแต่ละกลุ่มเป็นผู้นำฝึก
๕. ให้กลุ่มเพื่อนช่วยกันประเมินซึ่งกันและกัน แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
๖. ให้นักเรียนฝึกซ้อมการแสดงชุดพ็อนเงี้ยวไปจัดการแสดงโดยใช้หลักและองค์ประกอบนาฏศิลป์ในช่วงพักเที่ยงบนเวทีของโรงเรียน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

ความหมายและที่มาของนาฏศิลป์ไทย

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของคำว่านาฏศิลป์ ไว้ว่า “เป็นศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ”

ที่มาของนาฏศิลป์ไทย

๑. จากการละเล่นของชาวบ้านในท้องถิ่น หลังจากเสร็จจากภารกิจในแต่ละวันชาวบ้านหาเวลาว่างมารวมกันร้องรำทำเพลง ตามนิสัยของคนไทยที่เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน
๒. จากการแสดงที่เป็นแบบแผน เป็นที่ทราบกันดีว่า นาฏศิลป์ไทยที่เป็นมาตรฐาน จะได้รับการถ่ายทอดการปลุกฝังจากปรมาจารย์ทางนาฏศิลป์ไทยในวังหลวง นาฏศิลป์มาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เพราะได้มีการจารึกไว้ในหลักศิลาจารึกที่ ๘ ว่า “ระบำ รำ เต้น เหล้น ทุกฉัน”
๓. จากการรับอารยธรรมของอินเดีย ประเทศอินเดียเป็นประเทศหนึ่งที่มีอารยธรรมเก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่โบราณกาล พระผู้เป็นเจ้าที่ชาวอินเดียนับถือ เป็นตำนานแห่งการฟ้อนรำ
๔. จากการเลียนแบบธรรมชาติ กิริยาท่าทางตามธรรมชาติของมนุษย์จะบ่งบอกความหมายและสื่อความหมายกับผู้อื่นควบคู่ไปกับการพูด การใช้ท่าทางธรรมชาติเป็นพื้นฐานในการประดิษฐ์ท่ารำและเลือกใช้ได้เหมาะสมบ่งบอกความหมายได้ถูกต้อง

องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย

องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทยประกอบด้วย การร้อง การบรรเลงดนตรี และการฟ้อนรำ ทั้งนี้เพราะการแสดงออกของนาฏศิลป์ไทยจะต้องอาศัยบทร้องทำนองเพลงประกอบการแสดง ดังนี้

๑. การฟ้อนรำ เป็นท่าทางของการเอียงกรายฟ้อนรำที่สวยงาม โดนมนุษย์เป็นผู้ประดิษฐ์ท่ารำเหล่านั้นให้ถูกต้องตามแบบแผน
๒. จังหวะ จังหวะเป็นส่วนย่อยของบทเพลงที่ดำเนินไปเป็นระยะและสม่ำเสมอ การฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยจำเป็นต้องใช้จังหวะเป็นพื้นฐาน แต่ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจจังหวะทำให้ท่ารำไม่ลงตามจังหวะเรียกว่า “ยอด้จังหวะ” การรำก็จะไม่สวยงามและไม่ถูกต้อง
๓. เนื้อร้องและทำนองเพลง การแสดงลีลาท่ารำแต่ละครั้งจะต้องสอดคล้องตามเนื้อร้อง และทำนองเพลง ทั้งนี้เพื่อสื่อความหมายท่ารำ ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในการแสดงได้ตามเนื้อเรื่อง ตลอดจนสามารถสื่อความหมายให้กับผู้ชมเข้าใจตรงกันได้ เช่น การแสดงอารมณ์รัก ผู้นำประสานมือทาบไว้ที่หน้าอก ใบหน้ายิ้มละไม สายตามองไปยังตัวละครที่รักคู่กัน เป็นต้น
๔. การแต่งกาย การแต่งกายเป็นการแสดงนาฏศิลป์ สามารถบ่งบอกถึงยศ ฐานะและบรรดาศักดิ์ของผู้แสดงละครตัวนั้น ๆ โดยเฉพาะการแสดงโขน การแต่งกายจะเปรียบเสมือนแทนสีกายของตัวละคร

๕. การแต่งหน้า เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้แสดงสวยงาม นอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีการแต่งหน้าเพื่อบอกรายละเอียดลักษณะเฉพาะของตัวละคร

๖. เครื่องดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดง การแสดงนาฏศิลป์จำเป็นต้องใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการแสดง

๗. อุปกรณ์ประกอบการแสดงละคร การแสดงนาฏศิลป์ไทยบางชุด อาจต้องมีอุปกรณ์ประกอบการแสดงละครด้วย เช่น ระเบิดไฟ พลุ เทียน พลุไฟ เป็นต้น

ประเภทของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทยแบ่งออกได้หลายประเภท ดังนี้

๑. ระบำ หมายถึง ศิลปะการรำที่มีผู้แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ ไม่ดำเนินเรื่องราว

๒. รำ หมายถึง การแสดงท่าทางเคลื่อนไหวร่างกายประกอบจังหวะเพลงร้อง จะเป็นการรำเดี่ยว รำคู่ รำประกอบเพลง รำอาวรุท เช่น รำฉุยฉาย รำสีนวล เป็นต้น

๓. ฟ้อน หมายถึง ระบำที่มีผู้แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ เป็นศิลปะการรำรำที่มีลีลาเฉพาะในท้องถิ่นล้านนา เช่น ฟ้อนเมือง ฟ้อนม่านม้ายเชียงตา ฟ้อนสาวไหม เป็นต้น

๔. เซิ้ง หมายถึง การร้องรำทำเพลงแบบพื้นเมืองอีสาน ลีลาและจังหวะการรำจะรวดเร็ว การแต่งกาย แต่งแบบพื้นเมืองของชาวอีสาน เช่น เซิ้งสวิง เซิ้งกระติบข้าว เซิ้งโปงลาง

๕. ละคร หมายถึง มหรสพอย่างหนึ่งที่แสดงเป็นเรื่องราว โดยนำภาพจากประสบการณ์และจินตนาการของมนุษย์มาผูกเป็นเรื่องราว

๖. โขน หมายถึง ศิลปะการแสดงของไทยรูปแบบหนึ่ง อาศัยปฏิกิริยาของตัวละครจะมีทั้งการรำและการเต้นที่ออกท่าทางเข้ากับดนตรี

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

การแสดงท่าทางรำรำประกอบเพลงพ็อนเงี้ยว

เสียงดนตรี

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย กระโดดขาเดียวจนจบดนตรีท่อนแรก

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย กระโดด

ขออวยชัย

ยกมือทั้งสอง ฝ่ามือหงายแบขึ้นสูงระดับหน้าผากให้มือซ้ายสูงกว่ามือขวาเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

พุทธิไกร ช่วยก้า

มือซ้ายเท้าเอว มือขวาจับเข้าหาตัวระดับอกแล้วคลายจับซ้ำ ๆ ยกมือสูงขึ้นหางาย
มือ ปลายนิ้วชี้ออกสูงระดับหน้าผาก

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

พระคุณเลิศล้ำ

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายจับระดับอก แล้วคลายออกซ้ำ ๆ จนเป็นลักษณะหางาย
มือ โดยปาดมือออกจากขวาไปซ้าย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ไปทุกหัวตัวตน

มือซ้ายเท้าเอว มือขวาชี้จากซ้ายไปขวา เอียงศีรษะด้านซ้าย

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

จงได้รับ

ยกมือทั้งสอง ฝ่ามือหงายแบขึ้นสูงระดับหน้าผาก
ให้มือซ้ายสูงกว่ามือขวาเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

สรรพมิ่งมงคล

มือซ้ายเท้าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ถอยหลัง)

นาทานนา

พนมมืออยู่ระหว่างอก

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ขอเทวช่วยรักษาเถิด

ยกมือที่พนมอยู่ขึ้นจรดหน้าผาก เหยงหน้าเล็กน้อย
แล้วลดมือที่พนมอยู่นั้นลงมาระหว่างอก ก้มหน้าตามเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ขอฮื้ออยู่สุขา

จับสองมือระหว่างอก แล้วคลายมือจับออก
แขนตึงระดับไหล่

ก้าวเท้า ขวา ซ้าย ขวา (ก้าวไปข้างหน้า)

โดยธรรมานุภาพ

มือซ้ายเท้าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก
มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ถอยหลัง)

เทพดาช่วยเฮา

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายจับที่หน้าอก เอียงขวา

ก้าวซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ถือเป็นมิ่งมงคล

มือซ้ายเท้าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก
มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

สังฆานุภาพเจ้า

มือพนมไว้ในท่าไหว้อยู่ข้างศีรษะด้านซ้าย เอียงซ้าย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ช่วยแนะนำผล

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายชี้จากขวาไปซ้ายเอียงขวา

ก้าวเท้า ขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

สรรพมิ่งทั่วไปเนอ

ซ้อนมือคว่ำลงข้างหน้าระหว่างอก แล้วหงายมือแบออกไปข้างตัวอยู่ระดับเอว
ศอกเล็กน้อย

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

มงคล

มือซ้ายเท้าเอว มือขวายกสูงระดับหน้าผาก
มือแบปลายนิ้วตั้งขึ้น

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

เทพดาทุกแห่งหน

มือขวาเท้าเอว มือซ้ายชี้ออกจากขวาไปซ้าย
เอียงขวา

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย (ก้าวไปข้างหน้า)

ขอบันดลช่วยคำจิม

มือซ้ายเท้าเอว มือขวาจับคว่ำอยู่ระหว่างหน้าผาก

ก้าวเท้าขวา ซ้าย ขวา (ถอยหลัง)

มง แซะ มง แซะ แซะ มง ตะลุ่ม ตุ่ม มง

ยืนอยู่กันที่เท้าชิดกัน ปิดสะโพก ซ้าย - ขวา
สลับกันตามจังหวะ ซ้าย ขวา ที่กำหนดให้ข้างล่าง

ก้าวเท้าซ้าย ขวา ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา ซ้าย ขวา

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การแสดงระบำดอกบัว

- คำชี้แจง** นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๖ คนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้
๑. ศึกษาใบความรู้ เรื่อง ระบำดอกบัว
  ๒. ฝึกปฏิบัติท่ารำระบำดอกบัว จากใบความรู้
  ๓. แต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องและควรปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องที่พบในกลุ่มของตนเอง
  ๔. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

ความสัมพันธ์ของละครกับชีวิตมนุษย์

ละครเป็นศิลปะที่สะท้อนกับชีวิต โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ ในการนำเสนอภาพเรื่องราวของชีวิตนั้น “มนุษย์” คือ สารอย่างหนึ่งของละคร ศิลปะการละครเป็นการแสดงอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่มนุษย์ นำประสบการณ์ของชีวิตจริงบวกกับจินตนาการสร้างสรรค์ให้เป็นเรื่องขึ้นมา แล้วถ่ายทอดเป็นการแสดง ในรูปแบบต่างๆ โดยมีนักแสดงเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความรู้สึกอื่นๆ ต่อผู้ชม ทั้งนี้เพื่อสร้างความบันเทิง ความประทับใจ หรือจะมีวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาก็ได้ ซึ่งเราสามารถสรุปความสัมพันธ์ของละครกับชีวิตมนุษย์ได้ ดังนี้

ละครช่วยตอบสนองความต้องการของมนุษย์

ศิลปะการละคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ๓ ระดับ ดังนี้

๑) อารมณ์ ละครทุกรูปแบบมีจุดมุ่งหมาย ให้ความบันเทิงแก่มนุษย์ได้ผ่อนคลายความเครียดหรือบางครั้งก็ กระตุ้นอารมณ์ ให้ความรู้สึกเกิดตื่นเต้น ทำให้มนุษย์มีความสุข กระตือรือร้นในการดำเนินชีวิต

๒) สมอง ให้คุณค่าทางสติปัญญา โดยการดูละครแล้วกลับมาพิจารณาปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับ มนุษย์ชาติและเกี่ยวกับสังคมร่วม

๓) จิตใจ ความสัมพันธ์ของศิลปะการละครกับจิตใจของมนุษย์มีมาแต่โบราณ จะเห็นได้ว่าการละคร ตะวันออกและตะวันตก ล้วนถือกำเนิดมาจากพิธีบวงสรวงเทพเจ้าเพื่อขอพร และให้เทพเจ้าบันดาลสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ปรารถนาหรือถ้าจะให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ก็พิจารณาได้จากละครทีวี ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นในละครทีวีมีลักษณะ เหมือนชีวิตจริงๆ ของมนุษย์ คือเหตุการณ์เกิดขึ้นมาแล้วก็ผ่านไป ผู้ชมสามารถหยุดพักเหมือนการอ่านหนังสือ หรือดูโทรทัศน์ เช่น เมื่อรู้สึกเบื่อก็สามารถปิดหนังสือหรือโทรทัศน์ได้ แต่ผู้ชมละครจะต้องนั่งอยู่ในโรงละคร เพื่อ ร่วมรู้เห็นการกระทำของตัวละครจนจบเรื่อง จะให้ละครหยุดพักการแสดงเมื่อเราไม่อยากจะชมและ ถ้าจะชมต่อก็จะเริ่มแสดงตรงช่วงนั้นๆ ต่อเนื่องไปเรื่อยไม่สามารถจะกระทำได้ เพราะละครแม้จะเป็นผู้แสดง ชูตเดียว บทเดียวกัน แต่ต่างช่วงเวลา การแสดงจะย่อมไม่เหมือนกันเสียทีเดียวทั้งหมด

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าละครสามารถให้ได้ทั้งความบันเทิง กระตุ้นเร้าความคิด ให้การศึกษา ให้ความ สนุกสนานเพลิดเพลิน สอนบทเรียน ให้ความฝันที่คนดูปรารถนาและเป็นเสมือนโลกที่งดงาม ให้ผู้คนหลีกเลี่ยงจาก ชีวิตที่สับสน ได้มาพักสมองผ่อนคลายความเครียดได้ชั่วขณะหนึ่ง

แผนภูมิเพลง

เพลงระบำดอกบัว

เนื้อร้อง อ.มนตรี ตราโมท
ทำนอง สร้อยไอลา

เหล่าข้าคนระบำ	ร้องรำกันด้วยเรีงรำ
พ่อนส่ายให้พิศไสภา	เป็นที่ท่าเยื้องยาตรนาฏกราย
ด้วยจิตจงรักภักดี	มิมิจะเหนียวแน่นงน่าย
ขอมอบชีวิตและกาย	ไว้ให้เบื้องพระบาทยุคล
เพื่อทรงเกษมสราญ	และขึ้นบานพระกมล
ถวายฝ้ายพ่อนอุบล	ล้วนวิจิตรพิศอำไพ
อันปทุมยอดผกา	ทัศนากวีโล
งามตระการบานหทัย	หอมจรุงฟุ้งจร
คล้ายจะยวน	เย้าภมร
บินระว่อน	พอนสุคนธ์

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

ทำรำประกอบเพลงระบำดอกบัว

ท่าออก

ขยับเท้าขวา มือทั้งสองถือดอกบัวระดับล่าง เอียงขวา

ท่าออก

เปลี่ยนสลับด้าน ขยับเท้าซ้าย มือทั้งสองถือดอกบัวระดับล่าง เอียงซ้าย

เหล้าข้า

เท้าขวาก้าวเท้าหน้า มือทั้งสองถือดอกบัวตั้งระดับล่าง มือขวางอระดับข้าง มือซ้ายตั้งระดับเข็มขัด

คนรำระบำ

เปลี่ยนสลับมาปฏิบัติด้านซ้าย เท้าซ้ายก้าวเท้าหน้า มือทั้งสองถือดอกบัวตั้งระดับล่าง มือซ้ายงอระดับข้าง มือขวาตั้งระดับเข็มขัด

ร้องรำ (ปฏิบัติเหมือนเนื้อร้อง “เหล้าข้า”) เท้าขวาก้าวเท้าหน้า มือทั้งสองถือดอกบัวตั้งระดับล่าง มือขวางอระดับข้าง มือซ้ายตั้งระดับเข็มขัด

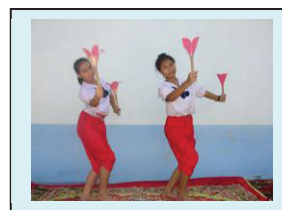

กันด้วยเรีงรำ รำ (ปฏิบัติเหมือนเนื้อร้อง “คนรำระบำ”) เปลี่ยนสลับมาปฏิบัติด้านซ้าย เท้าซ้ายก้าวเท้าหน้า มือทั้งสองถือดอกบัวตั้งระดับล่าง มือซ้ายงอระดับข้าง มือขวาตั้งระดับเข็มขัด

ฟ้อนสาย

หันขวาเท้าซ้ายจรดปลายเท้าสอยเท้าหันมาด้านขวา มือซ้ายถือดอกบัวระดับศีรษะ มือขวาเหยียดตรงระดับไหล่ เอียงซ้าย

ให้พิศโสภ

ปฏิบัติเหมือนท่า “ฟ้อนสาย” เปลี่ยนสลับด้าน หันขวาจรดปลายเท้าสอยเท้าหันมาด้านซ้าย มือขวาถือดอกบัวระดับศีรษะ มือซ้ายเหยียดตรงระดับไหล่ เอียงขวา

เป็นที่ท่า เท้าซ้ายก้าวเท้าหน้าเปลี่ยนเป็นขยับเท้าไปด้านข้าง มือซ้ายงอแขนระดับล่าง มือขวาแขนตรง เอียงขวา	เอียงยาตราฎกราย เท้าขวาก้าวเท้าหน้าเปลี่ยนเป็นขยับเท้าไปด้านข้าง มือซ้ายงอแขนระดับล่าง มือซ้ายแขนตรง เอียงซ้าย
ด้วยจิตจงรักภักดี นั่งลงตั้งเข่าซ้าย มือซ้ายวางลงระดับอก มือขวาตั้ง ดอกบัวระดับสะโพก เอียงซ้าย	มิมีจะเหนื่อยแหว่งหน้า ท่าเท้าปฏิบัติเหมือนเดิม มือซ้ายส้นมือระดับล่าง มือขวาปฏิบัติเหมือนเดิม เอียงขวา
ขอมอบ ท่าเท้าปฏิบัติเหมือนเดิม มือทั้งสองวางมือชิดกัน ระดับล่างด้านหน้า ชะอ้อนหน้า เอียงขวา	ชีวิตและกาย ท่าเท้าปฏิบัติเหมือนเดิม กางมือเหยียดตรง เอียงซ้าย
ไว้ให้เบื่อง ท่าเท้าปฏิบัติเหมือนเดิม มือทั้งสองรวบมือระดับอก เอียงซ้าย	พระบาทยุคล ท่าเท้าปฏิบัติเหมือนเดิม มือทั้งไขว้ขึ้นระดับศีรษะ เอียงข้างเดิม
เพื่อทรงเกษมสราญ สอยเท้ามาด้านหน้า เข่งส้นเท้าขึ้นยืด-ยุบในจังหวะ “สราญ” มือทั้งสองยกดอกบัวระดับหน้า หน้าตรง	และขึ้นบานพระกมล สอยเท้ามาด้านหลัง เข่งส้นเท้าขึ้นยืด-ยุบในจังหวะ “พระกมล” มือทั้งสองถือดอกบัวกางออกระดับข้าง ลำตัว หน้าตรง

ถวายเป็นพุทธบูชา
ปฏิบัติเหมือนท่า “เพื่อทรงเกษมสราญ”

ลั่นวีจิตรพิศอำไพ
ปฏิบัติเหมือนท่า “และขึ้นบานพระกมล”

อันปฐมยอดผกา
ปฏิบัติเหมือนท่า “เพื่อทรงเกษมสราญ”

ทัศนากวีไล
ปฏิบัติเหมือนท่า “และขึ้นบานพระกมล”

งามตระการบานหทัย
ปฏิบัติเหมือนท่า “เพื่อทรงเกษมสราญ”

หอมจรงฟุ้งจร
ปฏิบัติเหมือนท่า “และขึ้นบานพระกมล”

คล้ายจะยวน
ก้าวเท้าขวา มือทั้งสองคลึงมือ ลักคอก

เย้าภมร
ก้าวเท้าขวา มือทั้งสองคลึงมือ ลักคอก

บินวะว่อน
หันออกสองด้าน ผู้แสดงด้านซ้ายหันซ้ายจรดปลายเท้า
มือซ้ายตั้งระดับศีรษะ มือขวาแขนตรึงระดับไหล่

ฟอนสุคนธ์
ปฏิบัติเหมือนท่า “บินวะว่อน” เปลี่ยนสลับด้าน

แบบทดสอบหลังเรียน

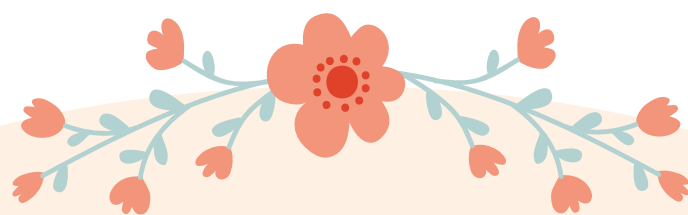
หน่วยบูรณาการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

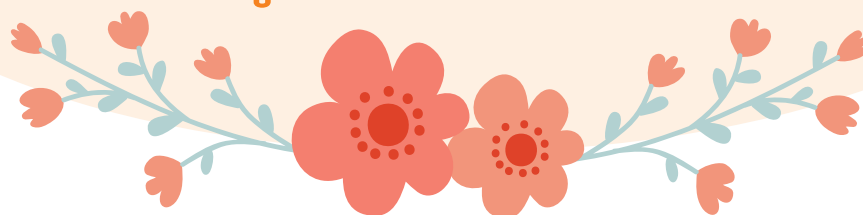
คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดอยู่ในวิธีการพิมพ์ภาพ
  - ก. เขียน วาด
  - ข. กด ชูด
  - ค. ร่าง ระบาย
  - ง. หยด ระบาย
๒. วัสดุในข้อใดสร้างเป็นแม่พิมพ์ได้ดีที่สุด
  - ก. ไม้ไผ่
  - ข. หิน
  - ค. กรวด
  - ง. พักทอง
๓. งานปั้นใช้วัสดุอุปกรณ์ในข้อใดน้อยที่สุด
  - ก. พู่กัน ดินน้ำมัน
  - ข. ดินเหนียว กระจก
  - ค. สีชอล์ค ดินสอ
  - ง. กระจก กาว
๔. การเคลื่อนไหวประกอบเพลงฟ้อนเงี้ยว มีกี่จังหวะ
  - ก. ๑ จังหวะ
  - ข. ๒ จังหวะ
  - ค. ๓ จังหวะ
  - ง. ๔ จังหวะ
๕. เนื้อร้องของเพลงฟ้อนเงี้ยว กล่าวถึงเรื่องใด
  - ก. การอยู่บนภูเขา
  - ข. การทำไร่นา
  - ค. การอวยพร
  - ง. การทำมาหากิน
๖. การแสดงระบำดอกบัวสิ่งที่ผู้แสดงต้องคำนึงคือข้อใด
  - ก. ความสวยงามของท่ารำ
  - ข. ความสวยงามของชุดการแสดง
  - ค. ความถูกต้องของอุปกรณ์ประกอบการแสดง
  - ง. ความพร้อมเพรียงของผู้แสดง
๗. ข้อใด ไม่ใช่จุดประสงค์ของละคร
  - ก. ให้คุณค่าทางร่างกาย
  - ข. ให้คุณค่าด้านความบันเทิง
  - ค. ให้คุณค่าทางสติปัญญา
  - ง. ให้คุณค่าทางจิตใจ
๘. การร้องเพลงไทยต่างจากการร้องเพลงสากลอย่างไร
  - ก. เพลงไทยต้องใช้พลังเสียงมาก
  - ข. เพลงไทยมีการร้องเอื้อน
  - ค. เพลงสากลมีการร้องเอื้อน
  - ง. เพลงไทยต้องมีลีลาประกอบการร้อง
๙. ข้อใดคือองค์ประกอบทางดนตรีไทยทั้งหมด
  - ก. เสียง บทเพลง
  - ข. จังหวะ คีตลักษณ์
  - ค. ทำนอง ผู้บรรเลงดนตรี
  - ง. การประสานเสียง เวทีแสดงดนตรี
๑๐. เสียงขับร้องเอื้อน ควรเป็นเสียงใด
  - ก. โห่...โห่...ฮิ้ว
  - ข. มง...มง...แซะ
  - ค. ป๊ะ...โพน...ป๊ะ
  - ง. เออ...เอ่อ...เอ้ย

หน่วยย่อยที่ ๔
ภูมิใจในงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. งานศิลปะการทอผ้าในข้อใดเป็นเอกลักษณ์ของภาคอีสาน
  - ก. ผ้าตีนจก
  - ข. ผ้าแพรวา
  - ค. ผ้าบาติก
  - ง. ผ้ามั่ง
๒. งานศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ข้อใดที่แตกต่างกันมากที่สุด
  - ก. สิ่งก่อสร้าง
  - ข. อาหาร
  - ค. ศาสนา
  - ง. เครื่องแต่งกาย
๓. การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกจัดอยู่ในกรรมวิธีข้อใด
  - ก. เขียน
  - ข. ชูด
  - ค. ฟั่น
  - ง. ทา
๔. ข้อใดเป็นโบราณสถานที่มิงงานทัศนศิลป์แตกต่างจากพวก
  - ก. เขาพนมรุ้ง
  - ข. เขาพระวิหาร
  - ค. ผาแต้ม
  - ง. ปราสาทสามยอด
๕. การแสดงบทบาทสมมุติให้เหมือนจริงได้ ต้องอาศัยข้อใดมากที่สุด
  - ก. การฝึกฝน
  - ข. การสังเกตและจดจำ
  - ค. การเลียนแบบ
  - ง. การท่องจำ

๖. นักแสดงที่ดี ต้องปฏิบัติตนอย่างไร
- ก. โต้เถียงกับผู้ชม
  - ข. ไม่สนใจกับผู้ชม
  - ค. ยอมรับฟังความคิดเห็น
  - ง. ไม่ยอมรับข้อบกพร่อง
๗. ข้อใดไม่ใช่จุดมุ่งหมายของการชมการแสดงนาฏศิลป์
- ก. เพื่อความสนุกสนาน
  - ข. เพื่อจับผิดนักแสดง
  - ค. เพื่อหาความรู้
  - ง. เพื่อชื่นชมการแสดง
๘. โปงลางมีลักษณะคล้ายกับเครื่องดนตรีชนิดใด
- ก. ขลุ่ย
  - ข. ซอฮู้
  - ค. จะเข้
  - ง. ระนาด
๙. กีตาร์โปร่ง คล้ายกับเครื่องดนตรีพื้นเมืองชนิดใด
- ก. ซึง
  - ข. แคน
  - ค. สะล้อ
  - ง. โปงลาง
๑๐. ซอด้วงเป็นเครื่องดนตรีท้องถิ่นใด
- ก. ภาคเหนือ
  - ข. ภาคอีสาน
  - ค. ภาคกลาง
  - ง. ภาคใต้

ป ๘.๔/ผ ๑-๐๑

ใบงานที่ ๐๑
หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์ แผนที่ ๑
เรื่อง ประเพณีในท้องถิ่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพประเพณีในท้องถิ่นที่นักเรียนมีความประทับใจ

ชื่อ .....
โรงเรียน ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน
๒. แต่ละกลุ่มเขียนชื่องานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและวัฒนธรรมของภาคต่าง ๆ ให้มากที่สุด

ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคเหนือ	ภาคใต้

๑. ชื่อ .....

๒. ชื่อ .....

๓. ชื่อ .....

โรงเรียน .....

ชั้น .....

เลขที่ .....

ชั้น .....

เลขที่ .....

ชั้น .....

เลขที่ .....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์ เรื่อง งานทัศนศิลป์สะท้อนชีวิตและวัฒนธรรม

.....

งานทัศนศิลป์ของคนเรามีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นงานที่ผูกพันเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตคนในแต่ละท้องถิ่น เช่น บ้านที่อยู่อาศัย วัฒนธรรมด้านการรับประทานอาหาร เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ดังตัวอย่าง

งานทัศนศิลป์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

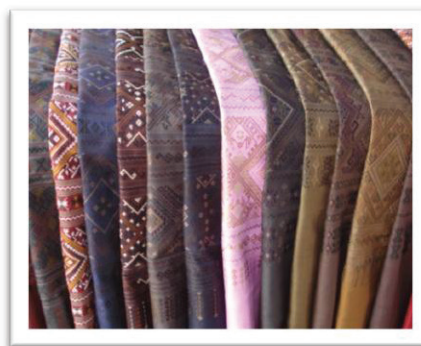
ข้อง

หมอนขิด

กระติบข้าว

ผ้าแพรวา กาฬสินธุ์

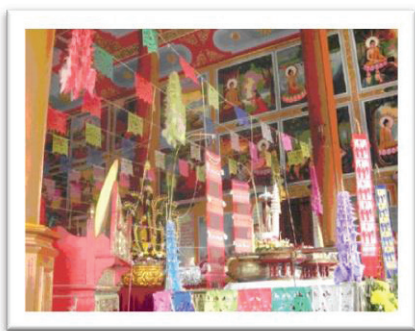

การแกะสลักเทียนพรรษา อุบลราชธานี

ผีตาโขน จังหวัดเลย

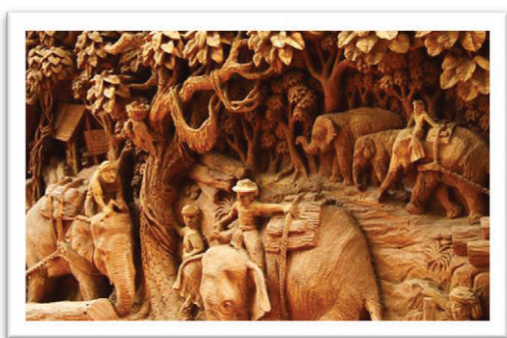
งานทัศนศิลป์ภาคเหนือ

ตุง

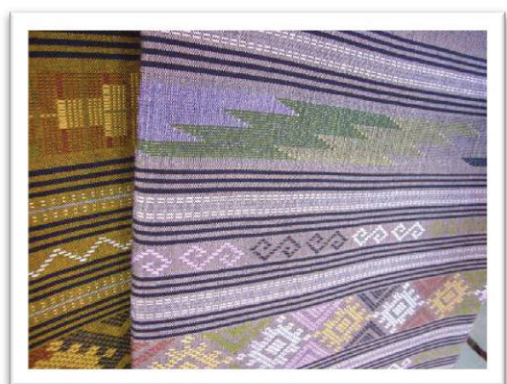
การเขียนภาพร่มบ่อสร้าง

งานแกะสลักไม้ เชียงใหม่

ถ้วยตาไก่ ลำปาง

ผ้าลายน้ำไหล น่าน

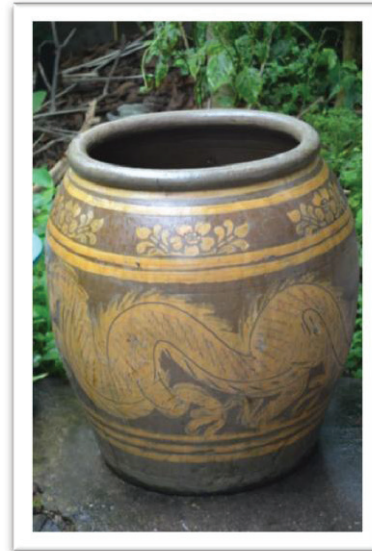
เครื่องเงิน

งานทัศนศิลป์ภาคกลาง

งานสานปลาตะเพียนใบลาน อยุธยา

โอ่งมังกร ราชบุรี

บ้านทรงไทย

ตุ๊กตาชาววัง อ่างทอง

งอบ

ลอบดักปลา

งานทัศนศิลป์ภาคใต้

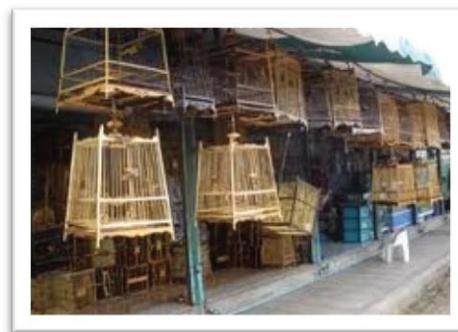
ผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา

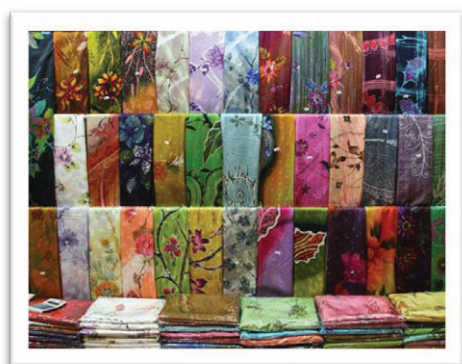
ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

หมาดักน้ำ

กรงนก

ผ้าบาติก

หมวกกะปิเยาะห์ (สำหรับใส่ละหมาด)

บ ๘.๔/ผ ๒-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง เครื่องดนตรีของวงดนตรี ๔ ภาค

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาชื่อเครื่องดนตรีที่กำหนด แล้วเขียนชื่อเครื่องดนตรีพื้นเมือง
ของภาคต่าง ๆ ลงในกรอบ

๑. ระนาดทุ้ม	๒. ปี่จุม	๓. ขลุ่ยเพียงออ	๔. ฆ้องวงเล็ก
๕. กลองชาตรี	๖. ซอด้วง	๗. สะล้อ	๘. ตะโพน
๙. กลองทัด	๑๐. ซออู้	๑๑. แคน	๑๒. โหวด
๑๓. จะเข้	๑๔. โหม่ง	๑๕. กรับ	๑๖. โปงลาง
๑๗. พิณอีสาน	๑๘. กระจำปี่		

เครื่องดนตรีพื้นเมืองของภาคต่าง ๆ			
ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคอีสาน	ภาคใต้

ชื่อ .....

โรงเรียน ..... ชั้น ..... เลขที่.....

ใบงานที่ ๐๒
เรื่อง การอนุรักษ์ดนตรีไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดแสดงวิธีการอนุรักษ์ดนตรีไทย

ชื่อ .....
โรงเรียน ..... ชั้น ..... เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน

๑. โปงลาง เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะหรือเครื่องตี มีลักษณะคล้าย ระนาด แต่แขวนในแนวตั้ง นิยมทำจากไม้มะหาด หรือไม้หมากเหลื่อม เพราะเป็นไม้ที่มีความอยู่ตัวมากกว่าไม้อื่นๆ โปงลาง ๑ ชุด จะมีจำนวนประมาณ ๑๒ ลูก ใช้เชือกร้อยรวมกันเป็นผืน เป็นเครื่องดนตรีประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

๒. พิน เป็นเครื่องดนตรีในสกุลเครื่องสาย ซึ่งประกอบด้วย กะโหลกและคอ มีสายซึ่งใช้ดีด อาจดีดด้วยมือแผ่นพลาสติกหรือแม้แต่เศษวัสดุที่เป็นแผ่นถากออกมาจากเขาสัตว์หรือกระดองเต่า ทำจากวัตถุธรรมาชาติ เช่น ฝักร้าเต่า กะโหลกมะพร้าว กระบอกไม้ไผ่หรือไม้ที่ขุดทะลุทะลวงตลอด จึงเรียกส่วนนี้ว่า กระพุงพิน

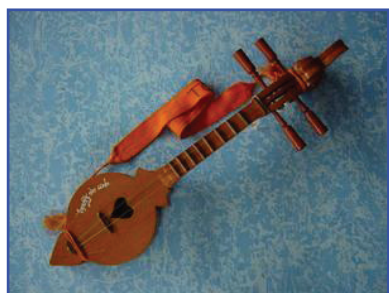

๓. แคน เป็นชื่อเครื่องดนตรีพื้นเมืองภาคอีสานที่เก่าแก่มากมาแต่โบราณ แคนเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ปากเป่าให้เป็นเพลง ทำด้วยไม้ฮ้าง หรือไม้เหียน้อย

๔. หวด เป็นชื่อเครื่องเป่าไม่มีลิ้น ทำด้วยไม้ไผ่ (ชนิดหนึ่ง) แบบเดียวกับขลุ่ยแต่ประกอบด้วย ขลุ่ยต่างชนิดหลายเลาติดอยู่รอบแกน แต่ละเลาให้ระดับเสียงเพียง ๑ ระดับ เวลาเป่าหรือแกว่งจะมีเสียงดัง "โหวดๆ"

ดนตรีพื้นบ้านภาคเหนือ

๑. ซึง เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทดีดของภาคเหนือ นิยมทำจากไม้สักหรือไม้ขนุน มีลักษณะคล้ายกีตาร์ มี ๔ สาย

๒. สะล้อ เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองล้านนา ประเภทเครื่องสี ทำด้วยกะลามะพร้าวซึ่งมีทั้ง ๒ สาย และ ๓ สาย สะล้อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ท้อ หรือ ซะล้อ มีรูปร่างคล้ายซอฮู้ของภาคกลาง บรรเลงโดยการสีด้วยคันชัก

๓. กลองแอว เป็นกลองขึ้นหนังหน้าเดียว เช่นเดียวกับกลองยาวภาคกลาง แต่มีขนาดยาวและใหญ่กว่าหลายเท่า เป็นกลองที่มีสะเอว ตัวกลองกว้างใหญ่ เอวคอด ตอนท้ายเรียว ปลายบาน คล้ายดอกลำโพง กลองชนิดนี้มีประจำตามวัดต่าง ๆ เพื่อใช้ตีเป็นสัญญาณประจำวัด นอกจากนี้ยังใช้ตีร่วมกับเครื่องดนตรีอื่น ๆ ประกอบการเล่นพื้นเมืองในงานพิธีต่าง ๆ

๔. กลองสะบัดชัย เป็นกลองที่มีมานานแล้ว นับหลายศตวรรษ ในสมัยก่อนใช้ตี ยามออกศึก สงคราม เพื่อเป็นสิริมงคล และ เป็น ขวัญกำลังใจ ให้แก่เหล่าทหารหาญในการต่อสู้ให้ได้ชัยชนะ ทำนองที่ใช้ในการตีกลองสะบัดชัยโบราณมี ๓ ทำนอง คือ ชัยเกรี, ชัยดีถี และชนะมาร

เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้

๑. กลองโนราห์ เป็นเครื่องดนตรีประเภท กลองชนิดหนึ่ง ใช้ประกอบการแสดงโนราห์หรือ หนังตะลุง โดยทั่วไปมีส่วนสูงประมาณ ๑๒ นิ้วและมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของหน้ากลองทั้ง ๒ ด้าน ประมาณ ๑๐ นิ้ว กลองโนราห์นิยมทำด้วยแกนไม้ ขนุน หน้าที่หุ้มกลองใช้หนังวัวหรือควายหนุ่ม มี หมุดไม้หรือภาษาใต้เรียกว่า "ลูกสัก"

๒. ทับ (โทนหรือทับโนรา) เป็นคู่ เสียงต่างกัน เล็กน้อย ใช้คนตีเพียงคนเดียว เป็นเครื่องที่สำคัญ ที่สุด เพราะทำหน้าที่ คุมจังหวะและเป็นตัวนำในการ เปลี่ยนจังหวะทำนอง (แต่จะต้องเปลี่ยนตามผู้รำ ไม่ใช่ผู้รำ เปลี่ยน จังหวะลีลาตามดนตรี ผู้ทำหน้าที่ ตีทับจึงต้องนั่งเฝ้ามองเห็นผู้รำตลอดเวลาและต้อง รู้เชิงของผู้รำ)

๓. โหม่ง คือ ฆ้องคู่ ใช้ตีกำกับจังหวะ ชุดหนึ่งมีสองลูก ลูกใหญ่ให้เสียงต่ำ ลูกเล็กให้เสียงสูง เสียงแหลม เรียกว่า "เสียงโหม่ง" เสียงทุ้ม เรียกว่า "เสียงหม่ง" หรือ บางครั้งอาจจะเรียกว่าลูกเอกและ ลูกทุ้ม ไม้ตีทำด้วย แผ่นหนังวัว หรือหนังควายตัดเป็น วงกลม เจาะรูตรงกลางใส่ก้านไม้

๔. ปี่ เป็นเครื่องเป่าเพียงชิ้นเดียวของวง นิยม ใช้ปี่ใน หรือ บางคณะอาจใช้ปี่นอก ใช้เพียง ๑ เลา ปี่มีวิธีเป่าที่คล้ายคลึงกับขลุ่ย ปี่มี ๗ รูแต่สามารถ กำเนิดเสียงได้ ถึง ๒๑ เสียงซึ่งคล้ายคลึงกับเสียงพุด มากที่สุด

เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคกลาง

๑. จ๊ะเข้ เป็นเครื่องดนตรีที่วางดีดตามแนวนอน ทำด้วยไม้ท่อนซุงเป็นโพรงอยู่ภายในนิยมใช้ไม้แก่นขนุน เพราะให้เสียงกังวานดี ด้านล่างเป็นพื้นไม้ ซึ่งมักใช้ไม้ฉำฉา เจาะรูไว้ให้เสียงออกดีขึ้น มีขาคู่ตอนหัว ๔ ขา ตอนท้าย ๑ ขา มีสาย ๓ สาย เวลาดีดจะใช้ไม้ดีดที่ทำด้วยงาหรือเขาสัตว์

๒. ระนาด น่าจะมีวิวัฒนาการจากกรับหลาย ๆ อัน มาวางเรียงตีให้เกิดเสียงแล้วเอามาวางบนรางเพื่อให้อุ้มเสียงได้ แล้วใช้เชือกร้อยไม้กรับขนาดต่าง ๆ แล้วจึงวางไว้บนราง ดีแล้วเกิดเสียงกังวาน ลดหลั่นกันไปตามลู่ระนาด ระนาดที่ให้เสียงแกร่งกร้าว อันเป็นระนาดดั้งเดิมเรียกว่า ระนาดเอก

๓. ฆ้อง ตัวฆ้องทำด้วยโลหะแผ่นรูปวงกลม ตรงกลางทำเป็นปุ่มนูน เพื่อใช้รองรับการตีให้เกิดเสียงเรียกว่า ปุ่มฆ้อง ต่อจากปุ่มเป็นฐานแผ่ออกไป แล้วอ้อมลงมาโดยรอบเรียกว่า "ฉัตร" ส่วนที่เป็นพื้นราบรอบปุ่มเรียกว่า "หลังฉัตร" หรือ "ขานฉัตร" ส่วนที่อ้อมเป็นขอบเรียกว่า "ใบฉัตร" ที่ใบฉัตรนี้จะมีรูเจาะสำหรับร้อยเชือกหรือหนังเพื่อแขวนฆ้อง ถ้าแขวนตีทางตั้งจะเจาะสองรู ถ้าแขวนตีทางนอนจะเจาะสี่รู ฆ้องใช้ในการบรรเลงได้สองลักษณะคือ ใช้ตีกำกับจังหวะ

๔. กลองชาตรี มีรูปร่างลักษณะและการตีเช่นเดียวกับกลองทัด แต่ขนาดเล็กกว่ากลองทัด ประมาณครึ่งหนึ่ง ขึ้นหนังสองหน้า ใช้บรรเลงร่วมในวงปี่พาทย์ในการแสดงละครชาตรีที่เรียกว่า "ปี่พาทย์ชาตรี" ใช้เล่นคู่กับโทนชาตรี

แผนภูมิ

เพลงระบำอิฐฐาน

เนื้อร้อง – ทำนองเพลง พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ

อิฐฐานเอย สองมือจับพาน ประดับพวงพุทธรักษา ขอกุศลผลบุญ
จงมีแต่ผู้ทำคุณประโยชน์ไว้ในชาติ อย่ามีใครคิดร้าย มุ่งทำลายชาติไทย
ขอให้ทุกคนสนใจ ห่วงใยประเทศชาติ ให้ไทยเรานี้ มีความสามารถ ช่วยตัวช่วยชาติ ทำให้ใจเป็น
เมืองทอง

อิฐฐานเอย สองมือจับพาน ประดับพวงผกากรอง ขอไทยรักไทย
ร่วมเป็นมิตรมันใจ ถือไทยเป็นพี่น้อง อย่าให้ใครยุแยก อย่าทำให้แตกร้างฉาน
ขอให้ช่วยกันสมานเพื่อนไทยทั้งผอง มุ่งสามัคคี เหมือนพี่เหมือนน้อง กลมเกลียวเกี่ยวข้อ รักกัน
ทั่วทุกคน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑
เรื่อง ทำรำประกอบเพลงระบำอิชฐาน

ท่ารำ	เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
	อิชฐานเอย	นั่งคุกเข่า พนมมือไหว้
	สองมือจับพาน	จับพานที่วางอยู่ด้านในของผู้แสดง
	ประดับพวงพุทธชาด	กระดกเท้าเสี้ยว ผู้แสดงหันข้างเข้าหากัน มือถือพานระดับสูง เอียงขวา
	อิชฐานเอย	นั่งคุกเข่า มือถือพานระดับล่าง
	สองมือจับพาน	มือทั้งสองจับพาน

ท่ารำ	เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
	ประดับพวงพุทธรักษา	กระดก ผู้แสดงหันข้างออกจากกัน มือถือพานในระดับสูง เอียงตรงกันข้าม กับพาน
	ขอกุศลผลบุญ	ผู้แสดงปฏิบัติในท่าขอ เอียงขวา
	จงมีแต่ผู้ทำคุณประโยชน์ ไว้ในชาติ	มือขวาไว้มือ มือซ้ายวางที่หน้าขา เอียงซ้าย
	อย่ามีใครคิดร้าย	มือซ้ายตั้งวงล่าง ส้นปลายนิ้วเล็กน้อย มือขวาวางที่หน้าขา
	มุ่งทำลายชาติไทย	มือขวาไว้มือ มือซ้ายวางที่หน้าขา

ท่ารำ	เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
	ขอให้ทุกคนสนใจ ทำให้ ใจเป็นเมืองทอง	มือซ้ายชี้ ๓ จังหวะ ด้านหน้า ด้านกลาง ด้านข้าง เอียงขวา
	ห่วงใยประเทศชาติ	กระดกเท้าขวา มือทั้งสองปฏิบัติท่าขอ เอียงขวา
	ให้ไทยเรานี้	มือขวาไว้มือ มือซ้ายวางที่หน้าขา เอียงซ้าย
	มี	มือทั้งสองกาง
	ความสามารถ	ม้วนมือ มือซ้ายตั้งวงสูง มือขวาวางที่ หน้าขา เอียงซ้าย
	ช่วยตัว	มือซ้ายจับหางที่แก มือขวาวางที่ หน้าขา เอียงขวา

ท่ารำ	เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
	ช่วยชาติ	มือขวาไว้มือ มือซ้ายวางที่หน้าขา
	ทำให้ใจ	มือทั้งสองจับคว่ำ
	เป็นเมืองทอง	สอสูงเปลี่ยนเป็นท่าเป็นใหญ่
	อธิฐานเอย	มือทั้งสองจับพาน เอียงด้านใน
	สองมือจับพาน	จับพานระดับล่าง
	ประดับพวงผกากรอง	กระดกเท้าด้านนอก มือทั้งสองถือพาน ระดับสูง เอียงตรงกันข้ามกับพาน

ท่ารำ	เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
	ขอไทยรักไทย	ผู้แสดงปฏิบัติในท่าขอเอียงขวา
	ร่วมเป็นมิตรมันใจ	มือทั้งสองประสานที่อก เอียงขวา
	ถือไทย	ไว้มือขวา มือซ้ายวางที่หน้าขา
	เป็นพี่	ผู้แสดงตัวนาง (นั่งฝั่งขวา) มือซ้ายชี้ที่ ผู้แสดงตัวพระ (นั่งฝั่งซ้าย) มือขวาจับ หงายที่อก มือวางที่หน้าขา
	เป็นน้อง	เปลี่ยนสลับกับกัน ผู้แสดงตัวนาง (นั่งฝั่งขวา) มือขวาจับหงายที่อก มือซ้ายชี้ที่ผู้แสดงตัวพระ (นั่งฝั่งซ้าย) มือวางที่หน้าขา

ท่าท่า	เนื้อเพลง	คำอธิบายท่าท่า
	อย่าให้ใครยุ่งแยก	ตั้งวงมือขวา ส้นปลายนิ้วเล็กน้อย เอียงซ้าย
	อย่าทำให้แตกร้าวนาน	ตัวนี้เข้าออก ๓ จังหวะมือซ้ายวางที่ หน้าขา เอียงซ้าย
	ช่วยกันสมาน	ผู้แสดงปฏิบัติในท่าขอ
	เพื่อนไทยทั้งผอง	ไว้มือขวา มือซ้ายวางที่หน้าขา เอียงซ้าย
	มุ่งสามัคคี	ตั้งเข้าขวาขึ้น มือซ้ายตั้งวง มือขวา วางที่หน้าขา เอียงขวา
	เหมือนพี่	ผู้แสดงตัวนาง (นั่งฝั่งขวา) มือซ้ายชี้ที่ ผู้แสดงตัวพระ (นั่งฝั่งซ้าย) มือขวาจับ หงายที่อก มือวางที่หน้าขา

ท่ารำ	เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
	เหมือนน้อง	เปลี่ยนสลับกับกัน ผู้แสดงตัวนาง (นั่งฝั่งขวา) มือขวาจับหางยี่ตอก มือซ้ายชี้ที่ผู้แสดงตัวพระ (นั่งฝั่งซ้าย) มือวางที่หน้าขา
	กลมเกลียวเกี่ยวข้อง รักกันทั่วทุกคน	ปฏิบัติทำเป็นใหญ่

ป ๘.๔/ผ ๓-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๔ - ๖ คน
๒. แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้
๓. ฝึกปฏิบัติทำรำเพลงระบำอิษฐาน

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง นาฏศิลป์และการละคร

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียน ๕ – ๖ คน แล้วจับสลากเลือกชื่อเรื่องที่กำหนดให้ ดังนี้
  ๑. พยาบาลผู้อารี
  ๒. พ่อค้าผู้ซื่อสัตย์
๒. จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแต่งเรื่องราวที่กลุ่มของนักเรียนจับสลากได้และบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึก
๓. ร่วมกันวางแผนการแสดงตามเรื่องที่กลุ่มของนักเรียนแต่ง ดังนี้
  ๑. เขียนบทสนทนาของตัวละคร
  ๒. คัดเลือกผู้แสดงตามบทบาทต่าง ๆ
  ๓. คิดและประดิษฐ์อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงและประกอบฉาก จากนั้นร่วมกันฝึกซ้อม และให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงหน้าชั้นเรียน โดยครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้ และความสามารถในการแสดงของกลุ่มตนเองและเพื่อน

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. งานศิลปะการทอผ้าในข้อใดเป็นเอกลักษณ์ของภาคอีสาน
  - ก. ผ้าตีนจก
  - ข. ผ้าแพรวา
  - ค. ผ้าบาติก
  - ง. ผ้ามั่ง
๒. งานศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ข้อใดที่แตกต่างกันมากที่สุด
  - ก. สิ่งก่อสร้าง
  - ข. อาหาร
  - ค. ศาสนา
  - ง. เครื่องแต่งกาย
๓. การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกจัดอยู่ในกรรมวิธีข้อใด
  - ก. เขียน
  - ข. ชูด
  - ค. ฟั่น
  - ง. ทา
๔. ข้อใดเป็นโบราณสถานที่มืองานทัศนศิลป์แตกต่างจากพวก
  - ก. เขาพนมรุ้ง
  - ข. เขาพระวิหาร
  - ค. ผาแต้ม
  - ง. ปราสาทสามยอด
๕. การแสดงบทบาทสมมติให้เหมือนจริงได้ ต้องอาศัยข้อใดมากที่สุด
  - ก. การฝึกฝน
  - ข. การสังเกตและจดจำ
  - ค. การเลียนแบบ
  - ง. การท่องจำ

๖. นักแสดงที่ดี ต้องปฏิบัติตนอย่างไร
- ก. โต้เถียงกับผู้ชม
  - ข. ไม่สนใจกับผู้ชม
  - ค. ยอมรับฟังความคิดเห็น
  - ง. ไม่ยอมรับข้อบกพร่อง
๗. ข้อใดไม่ใช่จุดมุ่งหมายของการชมการแสดงนาฏศิลป์
- ก. เพื่อความสนุกสนาน
  - ข. เพื่อจับผิดนักแสดง
  - ค. เพื่อหาความรู้
  - ง. เพื่อชื่นชมการแสดง
๘. โปงลางมีลักษณะคล้ายกับเครื่องดนตรีชนิดใด
- ก. ขลุ่ย
  - ข. ซอฮู้
  - ค. จะเข้
  - ง. ระนาด
๙. กีตาร์โปร่ง คล้ายกับเครื่องดนตรีพื้นเมืองชนิดใด
- ก. ซึง
  - ข. แคน
  - ค. สะล้อ
  - ง. โปงลาง
๑๐. ซอด้วงเป็นเครื่องดนตรีท้องถิ่นใด
- ก. ภาคเหนือ
  - ข. ภาคอีสาน
  - ค. ภาคกลาง
  - ง. ภาคใต้